

Viewing Nature

A Reception Analysis of Anthropomorphizing in Nature Documentaries

Mardie Vermunt (3920402)
Science Education and Communication
Utrecht University

Viewing Nature: A Reception Analysis of Anthropomorphizing in Nature Documentaries

A thesis project for the Master's programme Science Education and Communication, part of the Freudenthal Institute for Science and Mathematics Education at Utrecht University

By Mardie Vermunt (3920402)

m.m.j.vermunt@students.uu.nl

Supervisors:

Prof. dr. A.H.L.M. (Toine) Pieters, Freudenthal Institute

B.J. (Berrie) van der Molen MA, Freudenthal Institute

June 21st, 2019

Preface

This research project is started with my love for nature documentaries, which, throughout my life, fascinated me and were part of the reason that I wanted to study biology. However, when I started studying biology, I learned more and more about how nature works, and started to realise that what I saw in those documentaries, was different than what I was taught at uni. Even though David Attenborough, one of the great nature documentary makers from our time, is still one of my heroes, his documentaries in particular started to irk me: why did they have to be so fake, so anthropomorphic? Fast forward into my master's degree, and this question is still bothering me. So, when I had the chance to come up with my own thesis project, it took one very interesting (and quite extensive) dive into the literature to arrive at the topic of my thesis. Executing the thesis project itself, however, became quite the journey. I first had to wrap my head around a whole new area and a whole new way of doing research, finding that at every point in this project, I had to step away from the biologist I was up until that point, and step towards the science communicator I was becoming. And trust me, that was not easy, but in the end, I think I got there.

Of course, I was not alone on this journey – as they say: it takes a village. First of all, I had my supervisors, Berrie and Toine to help me on the way. Thank you both for your supporting my idea, your understanding when I struggled and your sometimes frustratingly critical eyes. I really think you helped me make this thesis better than I could have by myself. Then there was Arthur Bakker, who helped me figuring out my methods and was insanely quick with responding to my emails whenever I had questions. Thank you for all your input. Along on a similar journey were fellow student friends, who I want to thank for their sympathy and support, especially Taylor for allowing me to vent when I had to and Talitha, Margot and Kirsten for dragging me to campus to work. There were also other friends I would like to thank, especially Nikki, Thalia, Mike, Yumi and Josine for supporting me both with kind words and relaxation breaks when I needed them. Thomas, my partner, was there to support me throughout this whole freaking journey over the past year and I cannot thank you enough for that. Finally, there were my parents, who might have not been there with me physically, but who have supported me throughout my life and all the choices that I've made. Without you both I would not be where I am now, and I am so thankful to have you as my parents. Thank you.

Abstract

Nature documentaries have seen a rise in popularity in the past few decades, which some have called “the renaissance of the nature documentary”. However, there has been much criticism from nature documentary scholars on the use of anthropomorphism because of the effect it might have on viewers ideas of nature. Such effects have never been investigated and as such, this exploratory research endeavoured to look into those effects. Using qualitative pre- and post-questionnaires, and supplementary interviews, effects of two anthropomorphic films (*WILD, De Nieuwe Wildernis*) were found on participants’ (N=22) ideas of nature, some of which were anticipated based on extant literature, such as gender stereotyping and “humanising” of non-human animals. The research thus substantiates claims from nature documentary scholars. Other effects, such as participants being aware of anthropomorphism, were unexpected and require further investigation. Further research into specific aspects of anthropomorphism is also suggested, as well nature documentary makers possibly using this research to critically examine the anthropomorphism in their work.

Contents

PREFACE	3
ABSTRACT	4
CONTENTS	5
INTRODUCTION	6
ABOUT BLUE-CHIP DOCUMENTARIES	9
ANTHROPOMORPHISM, STORYTELLING AND ENTERTAINMENT	10
CONCLUDING THIS CHAPTER	11
FORMS OF ANTHROPOMORPHISM IN NATURE DOCUMENTARIES	12
“GENERAL” ANTHROPOMORPHISMS	12
MORAL VALUES	13
GENDER	14
CONCLUDING THIS CHAPTER	15
METHODOLOGY	16
PARTICIPANTS	17
QUESTIONNAIRES	17
INTERVIEWS	19
ANALYSIS	20
THE FILMS USED IN THIS RESEARCH	20
PEER REVIEW	21
CONCLUDING THIS CHAPTER	22
RESULTS	23
DATA ABOUT PARTICIPANTS	23
GENERAL EFFECTS	24
<i>Emotions</i>	25
<i>Connecting to nonhuman animals on screen</i>	25
<i>Cuteness</i>	25
<i>Humour</i>	26
MORAL JUDGEMENTS	26
GENDER	26
<i>Masculinity</i>	27
UNEXPECTED EFFECTS	27
<i>Awareness of anthropomorphism</i>	27
<i>Connecting nature in general</i>	28
SIDE-EFFECTS	29
CONCLUDING THIS CHAPTER	30
CONCLUSION AND DISCUSSION	31
RECOMMENDATIONS FOR FURTHER RESEARCH	33
IMPLICATIONS FOR FILM MAKERS	34
REFERENCES	35
APPENDIX A: ORIGINAL QUESTIONNAIRES	38
VRAGEN VOOR PRE-QUESTIONNAIRE EN POST-QUESTIONNAIRE	38
VRAGEN VOOR DE POST-QUESTIONNAIRE, SPECIFIEK OVER DE FILM	38
APPENDIX B: CODEBOOK	39
CODES	39
CATEGORIES	39
APPENDIX C: QUESTIONNAIRE AND INTERVIEW ANSWERS	49

Introduction

Over the recent years, nature documentaries have seen a steep rise in popularity. Not only has access to nature documentaries become easier, with online streaming platforms offering wide selections, but more people are watching nature documentaries the “old-fashioned” way as well. The first episode of *Planet Earth II* (2016) saw the highest broadcast ratings for a nature film in 15 years, both in America and the UK (Furness, 2016; Hurley, 2016). Some even speak of a renaissance of nature documentaries. And it is perhaps because of this renewed popularity that Dingwall and Aldridge (2006) reported that nature documentaries are currently one of the most important sources for people’s scientific knowledge.

While many credit nature documentaries with great educational and affectional potential¹, nature documentaries have also received heavy criticism from scholars for their use of anthropomorphism – the principle of ascribing human qualities to non-human entities. This anthropomorphic approach² in nature documentaries shows nonhuman animals in such a way as to suggest that they feel emotions like we do, have the same values as we do, have relationships like us – all in an effort to create an emotionally engaging story and to connect viewers to that story (King, 1996). And while the anthropomorphic approach is successful in engaging audiences, many scholars agree that it also leads to viewers having a less scientific, unrealistic understanding of nature, since nonhuman animals’ behaviour is portrayed in a human way³ and intricate biological processes and interactions are often misrepresented and oversimplified (Bousé, 2000b; Schneider, 2012). And yet, nature documentaries are perceived by the audience as scientific authorities, as shown by Dingwall and Aldridge (2006), so scholars fear that viewers tend to believe the stories that these documentaries tell, trusting that what they see is scientifically sound (Choate, 2012).

This criticism against anthropomorphic representations of nature in nature documentaries is well-documented in the literature. There are plenty of studies analysing and criticising films for their anthropomorphic qualities, such as Pfenningwerth and Leane’s study of *March of The Penguins* from 2016, or Mills’ study from 2013 which

¹ See for instance Arendt & Matthes, 2016; Barbas, Paraskevopoulos, & Stamou, 2009; Fortner & Lyon, 1985; Leeds et al., 2017.

² This approach is often called “Disneyfication”, after the company that started the trend of anthropomorphizing nonhuman subjects in their True-Life Adventure series in the 1940s and 1950s (Leane & Pfenningwerth, 2011). For historical context, see Bousé, 2000.

³ There is of course more nuance to the discussion of nonhuman animals and emotions, for instance, see De Waal & Preston, 2017.

examined several productions from BBC's Natural History Unit (currently known as BBC Earth). And while such studies are critical of anthropomorphism in nature documentaries largely because of the effect that it would have on viewers, research investigating these effects seems to be missing from the literature.

As such, it is difficult to say how anthropomorphism in nature documentaries impacts viewers and how they see nature. MacLeod Louson highlights this gap in scholarly knowledge, stating that "*The lack of empirical work on impacts is a weakness within scholarship that assumes wildlife films have important impacts*" (2018, p. 28). Therefore, in this research, I intend to take a first step at looking at the effects of anthropomorphic nature documentaries on viewers, focusing on their ideas of nature. With this study, which has an exploratory character, I hope to provide a better understanding of how anthropomorphism in nature documentaries might influence viewers' ideas of nature. I do this in an attempt not only to (partially) close the gap in extant literature, but also to possibly help nature documentary makers gain an understanding of how their use of anthropomorphism in storytelling might affect viewers.

To answer the question central to this research, "How does anthropomorphism in nature documentaries possibly influence viewers' ideas of nature?" I have set up a reception study using questionnaires to investigate participants' values and ideas about nature. Participants partake in the research through an online sign-up by filling in the questionnaire. After two weeks, participants watch a nature documentary at home and fill in the same questionnaire again, allowing me to see if there is a difference between the pre- and post-questionnaires. Based on the questionnaire answers, I have also set up a limited number of interviews with participants, further discussing answers that I think are interesting and/or not completely clear to me. I analyse the questionnaires using content analysis. I chose this approach as it is useful in finding implied meaning, because I expect that any effects from anthropomorphism will be mostly expressed implicitly in participants' answers. The interviews I perform will inform the content analysis of the questionnaire answers, rather than being analysed completely themselves.

In this research, I investigate a specific sub-genre of nature documentary known as the blue-chip documentary. Blue-chip documentaries have specifically been criticised by scholars for their anthropomorphic depictions of nature and the values they put forward (Bagust, 2008; Bousé, 2000a; MacLeod Louson, 2018, p. 55). I use two blue-chip documentaries in this study rather than one, namely *WILD* (2018) and *De Nieuwe Wildernis* (2013), to see what the effect is of the different anthropomorphic forms they use on

viewers. The target group of this research consists of adults roughly between 20 and 80 years of age, as the documentary audience is a very broad one (Albertson & Lawrence, 2009; Nolan, 2010). In this research project the guidelines of the Ethical Committee of the Faculty of Science at Utrecht University have been followed.

In this thesis, I first discuss the blue-chip genre, its recognizable features and the use of anthropomorphism in this genre. Next, I show what anthropomorphism in nature documentaries looks like by examining the different forms of anthropomorphism, also explaining why scholars have been critical of them. After this, I explain my methodology in greater depth, including a discussion of the films I use in this research. After this I discuss my results, which show that there are effects of anthropomorphism in nature documentaries on participants' ideas of nature. Some of these effects are in line with assumptions made in earlier scholarly works, others are more unexpected. Finally, I discuss my conclusions, consider the implications of this work both for nature documentary scholarship and nature documentary makers – as I assume, they might be interested in the effects their anthropomorphic storytelling techniques might have on audiences – and provide suggestions for possible further research.

As a closing remark, there are two things I would like to note about this research. Firstly, I will not be defining “nature” or “views of nature” in this research. I am not interested in all-encompassing, theoretically grounded concepts of these issues; I am only concerned with what my participants see as nature and what views they might have, and if and these views might change. Secondly, in extant literature multiple terms are used to describe nature documentaries, such as “wildlife film” and “natural history documentary”. While some scholars would argue there is a distinction between these terms⁴, the terms are really used interchangeably, to describe similar productions (MacLeod Louson, 2018, p. 22). As such, while some of the sources used in this research might use different terminology, I will use the term “nature documentary” consistently when discussing wildlife film/nature film/nature history documentaries, for clarity's sake. The only exceptions to this rule are when I quote other authors directly, or when discussing the specific sub-genre central to this research, the blue-chip genre, as I do in the following chapter.

⁴ See for instance Bousé's *Are wildlife films really “nature documentaries”?* (1998)

About blue-chip documentaries

As mentioned in the introduction, the blue-chip genre has received the most criticism for its anthropomorphic depictions of nature, which is why I chose to use blue-chip documentaries. However, it is also historically and currently the most popular genre of nature documentary (Bousé, 2000a; MacLeod Louson, 2018, p. 3). The genre developed halfway through the 20th century, most scholars pointing to Disney's True-Life Adventures in the 1940s as the starting point (Bousé, 2000a). Blue-chip documentaries are most often characterised through Bousé's description of the genre: productions that highlight the magnificence of nature, skirt issues of politics, science and conservation, and leave humans out entirely – except for the unseen but omnipresent narrator. In mimicry of human actors, “charismatic”⁵ megafauna are given lead roles in dramatic and/or suspenseful narratives, their every action explained by the narrator in lieu of dialogue (Admiraal, 2014; Hight, 2017).

As such, state-of-the-art cinematography is the standard, as are the musical scores that accompany the footage, further evoking drama and emotion in viewers. Such standards also explain the generally immense production budgets blue-chip documentaries require (Bousé, 2000a; Choate, 2012). While in the late nineties and the early 2000s smaller-budget, personality-centred nature documentaries were more common, like those of Steve Irwin or Freek Vonk, MacLeod Louson (2018) has recognised a recent revival of the blue-chip documentary with productions as BBC Earth's *Planet Earth* (2006), *Frozen Planet* (2011) and most recently *Blue Planet II* (2017), Disney's *Chimpanzee* (2012) and National Geographic Channel's *Great Migrations* (2010).

Interestingly, though the presence of humans has become clearer and more impactful in real nature over the past decades, on-screen nature in those recent-blue chip documentaries remains untouched by human hands, like it was in older blue-chip productions⁶. In this way these productions further the Enlightenment concept of nature as something that does not include humans but from a producer's standpoint, continuing

⁵ The term “charismatic” here means to describe species that draw sympathy from humans the easiest, for several reasons such as reputation or cuteness/attractiveness. Examples are (large) cats, primates or other large mammals. The term as such is commonly used not only in conservation biology, but also environmentalism and nature film research.

⁶ One exception here would be *Our Planet*, a joint venture between Netflix and the WWF, which came out only months ago and is produced by a large part of the team from BBC Earth. Interestingly, the production still mostly follows the classic blue-chip format, showcasing nature at its best. What it does differently however, is that it also shows the effects of human influence, e.g. bleached coral, dried up lakes, pollution, et cetera. There are also some humans shown, like fishers on boats, but they are usually faceless or far away. In this way, the production still maintains a distance between nature and humankind.

the blue-chip approach makes sense. (MacDonald, 2006; Vining, Merrick, & Price, 2008). The blue-chip format has been historically successful and allows for productions to be spread internationally with little extra costs (as they only need subtitling or re-dubbing), or reedited (with or without new material) and still seem up to date (such as Disney's *Earth* (2007) which was compiled completely of reedited *Planet Earth* footage) (Cottle, 2004; Richards, 2013). On top of this, blue-chip nature documentaries are most often perceived as uncomplicated vessels of knowledge, only educational in character and therefore rather unproblematic to make (Dingwall & Aldridge, 2006; MacLeod Louson, 2018, p. 5). However, the success of blue-chip format is, as I will show, not so much the result of superior educational qualities, but rather the result of applying entertainment rules, the most important one being storytelling. And it is with storytelling that anthropomorphism enters the screen.

Anthropomorphism, storytelling and entertainment

The entertainment value (and also the commercial success) of a nature documentary usually lies in how engaging its story is (Weik von Mossner, 2018). And while nature can provide many stories, they often lack the narrative structure that make stories truly compelling (Bousé, 2000d). Anthropomorphism allows for the creation of captivating stories that have story arcs, interesting, funny, cute characters, and an emotionally engaging narrative (Bousé, 2000a; Elliot, 2001; Ladino, 2009). Editing, music, but especially narration – which is a very large part of blue-chip productions – are used to make nonhuman animals are more “human-like” (Hight, 2017). Through such anthropomorphization it becomes much easier for the human audience to identify themselves with the nonhuman characters, allowing human viewers to empathise and recognise what they otherwise might not understand (Adcroft, 2010).

While a good part of making a nature documentary engaging is commercially motivated, film makers are also altruistically motivated (MacLeod Louson, 2018; Weik von Mossner, 2018, p. 60). Film makers themselves are often emotionally involved with the nonhuman animals they capture on film, wanting to raise awareness for them. And thus, they use anthropomorphic storytelling techniques not just to create an engaging story that does well at the box office, but also in the hope to inspire empathy in viewers. And with good reason: the use of anthropomorphism in general has been shown to make people more connected and more protective of nature (Tam, Lee, & Chao, 2013). In particular, increased engagement and empathy with nonhuman animals on screen have been shown

to make viewers more likely to support conservation efforts involving these particular creatures (Adcroft, 2010; Root-Bernstein, Douglas, Smith, & Veríssimo, 2013; Tam et al., 2013).

It is important to note that, besides the use of anthropomorphic storytelling techniques in nature documentaries, anthropomorphism in general is inescapable when trying to describe nature. Anthropomorphising is instinctive to humans, it is how we have always made sense of the world around us (Schneider, 2012). We interpret the world with the tools we have, and those tools are all based in our human understanding of the world (Timberlake, 2000). Not only that, but our language also often limits us: in order to explain natural behaviours and other phenomena in a manner that a non-expert might understand them, or to explain them quickly, some words might be chosen that are innately humanlike. Sometimes there is not even a word available at all that is not innately human (Bousé, 2000d). There is always going to be a baseline amount of anthropomorphising in describing nature, because that is what humans do. However, nature documentaries take it a step further

Concluding this chapter

Blue-chip documentaries have seen a resurgence in popularity over the past decade. Their timeless, aesthetically pleasing and seemingly unproblematic approach make them commercially attractive, but also represents a concept of nature devoid of humans. Instead of humans, nonhuman animals star in the lead roles in engaging stories, which makes blue-chip documentaries so commercially successful. To create such engaging stories, anthropomorphic storytelling techniques are applied, especially through narration, garnering criticism from film scholars. And while there is always going to be a certain level of anthropomorphising, because it is human instinct, nature documentaries take it beyond that instinctual level. Blue-chip documentaries also do not just use one type of anthropomorphism. In fact, the anthropomorphism in storytelling takes different forms. I will discuss these different forms and why scholars have been critical of them in the following chapter.

Forms of Anthropomorphism in Nature Documentaries

In the previous chapter I explained how anthropomorphism is used in nature documentaries, specifically blue-chip documentaries, to make them engaging and thus entertaining and commercially successful as well as inspiring change. However, as I explained in the introduction, most film scholars see anthropomorphism in nature documentaries as something negative: it leads to a portrayal of nature that does not reflect reality, impressing a distorted idea of nature onto viewers (Bousé, 2000c). However, “anthropomorphism” in nature documentary scholarship encompasses the whole gamut of humans projecting onto nature. That includes not only the explanation of nonhuman animal behaviour in human terms, but also projection of human moral values and gender norms onto nonhumans and the replication of human social structures in nonhuman social structures, all of which then invite moral judgement (Bousé, 2000e; Leane & Pfennigwerth, 2011; Pierson, 2005; Schneider, 2012). In order to be able to understand the application of anthropomorphism in storytelling techniques and the criticism by film scholars, but most importantly, to recognise the effects these different forms of anthropomorphism might have, I think it is helpful to discuss them more in depth, starting with what I call “general” anthropomorphisms.

“General” anthropomorphisms

Pierson (2005) puts forward that almost any nature documentary employs anthropomorphic storytelling in the construction of one or more nonhuman animals as the central character(s). In this way, these nonhuman animals become more than “just an animal”, they become a person with whom viewers can empathise with. Some productions (like Disney’s True-Life Adventures) even go so far as to name their central characters, while other productions might refer to their characters as “the mother” or “the hunter”(Bousé, 2000a; Cruz Jr., 2012; Pierson, 2005). Other productions still might revolve around animals that already have been named in one way or another (Barnbrook, 2016).

Another example of general human projection onto nature is what nature documentary scholars call the “cuteness/repulsiveness dichotomy”. This cuteness/repulsiveness dichotomy has been part of blue-chip documentaries since Disney’s True-Life Adventures and consists of the categorizing of nonhuman animals in two groups, based on whether humans think they are aesthetically pleasing (which often means that they either look similar to humans or look cute according to the

Kindchenschema⁷)(Bousé, 2000a). While cute animals are more common in nature documentaries, repulsive animals are usually present to provide contrast and drama to the narrative (Pierson, 2005). Nonhuman animals that fall into the “cute” category are most often described in positive terms, such as the “majestic” lion, the “loving” penguin couple, or the “spiritual” bear. On the other hand, animals that are seen as repulsive are often described in less than positive terms, like the “killer” shark or the “cowardly” hyena (Bousé, 1998; King, 1996).

Moral values

Elliot (2001), among other scholars, points out that nature documentaries tend to use familiar, human terms to describe nonhuman animal behaviour and other acts of nature. Viewers are told that an animal feels a certain way, plans, is concerned, or some other interpretation of a behaviour that deviates from biological explanations. However, such familiar human terms often come with moral values attached to them. For instance, Pierson (2005) describes a 1998 Discovery Channel show about baboons, in which the animals were described as “criminals” after destroying property in the village nearby the reserve where they normally reside. The baboons were also called “raiders” after “stealing” corn from the fields of that same village and shown “exploiting” tourists when “begging” for food. The moral judgement in this particular program is quite obvious, but similar tendencies can be found throughout nature documentaries over the decades. Nonhuman animals are portrayed as either the hero or the villain, even though nonhuman animals (generally speaking) do not operate on morally “good” or “bad” terms (Adcroft, 2010; King, 1996). Those baboons destroyed the property because they were looking for food, not out of malice (they might not even have a concept of “malice” to begin with) and the same goes for their “stealing” of corn or “begging” the tourists for food.

A specific set of moral values that are common in nature documentaries, according to scholars, are the traditional family values: monogamy, heteronormativity, “proper” parenthood and even love (Bousé, 2000b; Mills, 2013). These values are most obviously recognizable in early films: one of Disney’s True-Life Adventures, *Secrets of Life* from 1956, tells us “as a rule, father provides, mother protects.” While this might be true for most American families in the 1950s, in nature “[i]t might be more accurately argued that as a rule, mother provides and father is absent.”(Bousé, 2000b, p. 168). Those traditional

⁷ This term was coined by zoologist Konrad Lorenz, used to describe a general facial make-up of large eyes, bulging craniums and retreating chins, like human babies have.

family values are not just part of nature documentaries' early history, however, as similar inclinations can be found in many more recent films. One of the clearest examples in this case is 2005's *March of the Penguins*, lauded by Christian Evangelist groups in the USA "as a vindication of their traditional values"(Leane & Pfennigwerth, 2011, p. 9). In the film, we see penguins struggling for survival in the freezing cold of the South Pole to raise their offspring, which is presented as an awe-inspiring feat of parental self-sacrifice rather than mere instinctual behaviour (Ladino, 2009; Leane & Pfennigwerth, 2011). In fact, most nature documentaries focus on heteronormative, parenting storylines, while nonheteronormative sexual or social behaviour is either branded as "deviant", explained as some other sort of behaviour or left out of the narrative entirely (Chris, 2006).

Gender

The traditional family values I mentioned above are almost always accompanied by conservative notion of gender. The male-female dichotomy and the gender differences attached to that dichotomy are shown to be "part of nature". The underlying assumption here is that these differences are innate in nature in general and thus also innate for humans as well, and go beyond just biological sexual differences (Pierson, 2005). These gender differences make themselves explicit in the reproduction of male and female gender roles in nature documentaries (Ladino, 2009; Sealey & Oakley, 2013). This kind of gender framing can be traced back to Disney's domination the early heydays of the nature documentary genre in the 1950s and 1940s, when reconstructing the conservative gender roles of the time on screen was the norm (Bousé, 2000a). For instance, there is often great focus on motherhood: the maternal instinct, self-sacrifice of mothers and caring for young are often front-and-centre in nature documentaries (Mills, 2013; Pierson, 2005). This kind of motherhood is hardly the only kind one finds in nature, however: many species of nonhuman animal do not rear their young at all but leave the young to fend for themselves or to be raised by others. However, these are not the kinds of motherhood we often see on screen. When they are shown, such types of motherhood are presented mostly as uncaring, cold, or generally bad (Bousé, 2000b).

In the same vein, when it comes to male gender norms, nature documentaries often show the traditional image of mature male nonhuman animals as macho, competitive, and physically and/or sexually aggressive (Adcroft, 2010). There are enough examples of nonhuman animal species where the males do compete for dominance or for females and this competition can be aggressive, but this competition mostly happens when females are

fertile, like during mating season. There are also enough examples of nonhuman animal species where there is no fighting over dominance (or anything) between males at all. And yet, in nature documentaries, the life of males appears to be filled only with violence, on way or another, and constant competition (Adcroft, 2010; Bousé, 2000e; Ladino, 2009). These gender norms are again reinforced by how nature documentaries present social structures in nature. Pierson offers that “[n]ature’s perceived hierarchal structure mirrors the socio-economic stratifications governing twenty-first-century modern capitalism” (2005, p. 706) with a patriarchal social structure and dominant males competing for social and genetic dominance, and power. Again, there is the focus on competition and male dominance. The focus in nature documentaries on this violent, competitive kind of masculinity, according to Pierson, confirms notions of human masculinity as aggressive and dominating, as the focus on caring selfless motherhood seems to confirm seems to confirm notions of motherhood being women’s biological destiny, along with taking care of the children and thus preserving the species.

Concluding this chapter

When anthropomorphism is used in storytelling, it comes in all kinds of forms, but scholars are wary of the effects these forms of anthropomorphism might have. They say these anthropomorphisms invite moral judgement where none should be made; they perpetuate (harmful) gender stereotypes, solidify traditional ideas of what society should look like, what families should look like or what is “natural” (and therefore good). Anything that falls outside of those morals and norms is implied to be “unnatural” (and therefore bad). However, in setting out these different forms of anthropomorphism and the effects scholars assume they will have, I believe it is easier to recognise their possible effects within the results my own research. However, before I discuss my results, I must first disclose my methodology. Thus, in the next chapter I will explain my reasoning and my choices in setting up this research project.

Methodology

In this research, I used a combination of qualitative methods. For a schematic overview of these methods, see figure 1. A more detailed explanation follows after figure 1. I chose to use qualitative methods rather than quantitative methods, because they allow for more nuance and detail. This is important as I am mostly interested in implied meaning, and implied meaning is where I expected to find effects of anthropomorphism (Sealey & Oakley, 2013). The more nuance and detail I could get from my participants, the easier it would be to find this implied meaning and thus the effects of anthropomorphism (Denscombe, 2010, chapter 9).

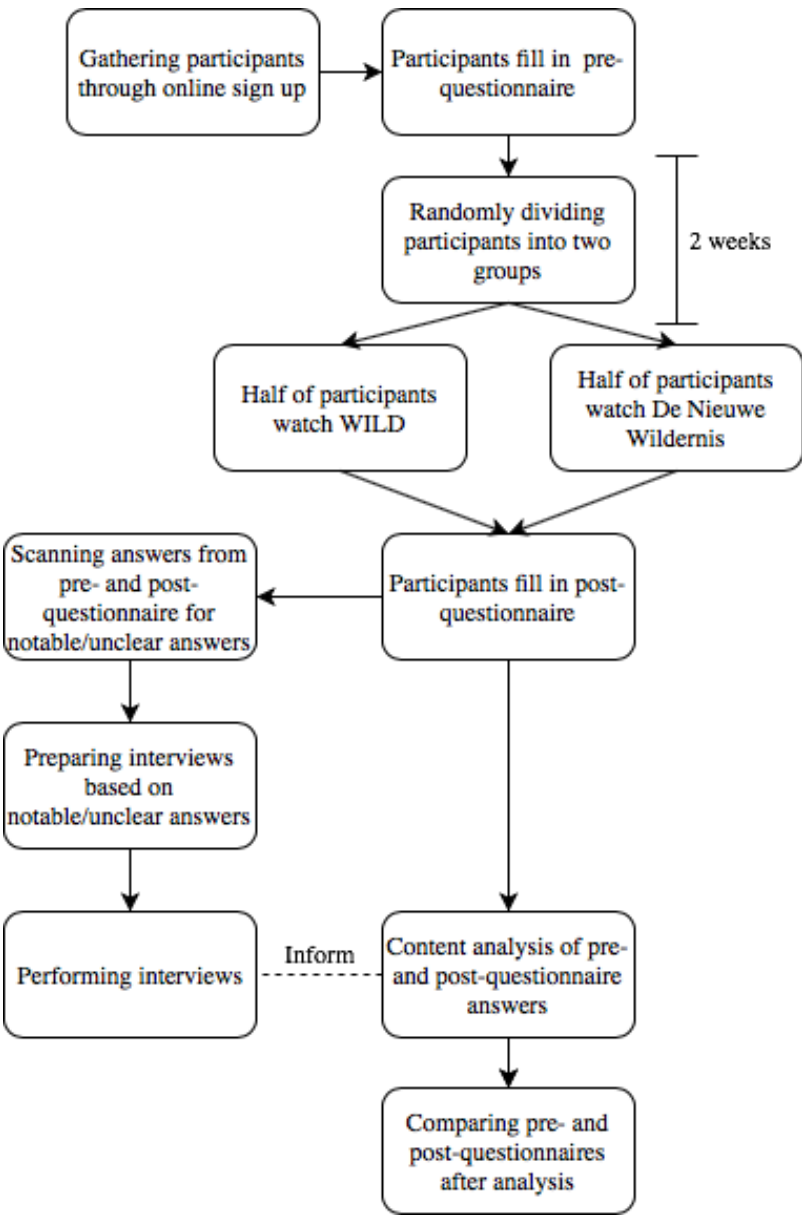

Figure 1: a schematic overview of the methods used in this research.

Participants

Participants were drawn from an online sign-up, with their ages ranging roughly from 25 to 80 years of age. This large age bracket is the only selection criterium I used, as nature documentary audiences are extremely heterogenous, but mostly consist of adults (Hardie, 2008). I set the lower age limit at 25 years mostly as a deterrent for too-young participants, but I allowed for people younger than 25 to participate, as long as they were adults. Participants were divided up in two groups after the pre-questionnaire and were assigned to watch either *WILD* or *De Nieuwe Wildernis*. I realise that the use of an online sign-up would leave me with a sample that suffers from respondent bias but as this research is of an exploratory character, an accurate representation of the population is unnecessary (Denscombe, 2010, chapter 1).

Questionnaires

Participants filled in both a pre- and a post questionnaire online, in which they were asked about their views and ideas about nature. Participants took the pre-questionnaire about two weeks before watching their assigned film at home and filled in the post-questionnaire right after watching. I chose this gap of two weeks to mitigate any priming effects the pre-questionnaire might have had on participants' experience of the film and their answers to the post-questionnaire. The drawback of this large gap between the pre-questionnaire and the viewing of the film is that it is a little more difficult to attribute changes in participants' thoughts and opinions expressed in the post-survey to the film they saw. Many things could have happened in between to change participants' views. To account for this, I added several questions to the post-questionnaire that directly queried participants' thoughts on the feel they had watched and how the film might have changed their thoughts and/or opinions.

When drawing up the questions for the questionnaires, I decided that it would be better not to ask directly after participants' opinions about nature in relationship to anthropomorphism, both because I was careful not to pose any leading questions and because I am looking at implied meaning. Instead, I asked questions about participants' opinion of nature in general. The questions used both in the pre- and post-questionnaire covered three topics: participants' general views of nature, participants' views on the relationship between humans and nature, and participants' views on their personal relationship to nature. The questions that were added to the post-survey, as mentioned, pertained participants' thoughts on the film and the film's effects on their views. For these

questions, I took inspiration from the literature on anthropomorphism in nature documentaries, but also looked at previous studies investigating people's ideas and opinions about nature, such as the work by Aaron & Witt, 2011; Nisbet & Zelenski, 2013 and Nisbet, Zelenski, & Murphy, 2009.

For the first topic, general views of nature, I drew up the following three questions:

1. *What do you think of when you think about the word "nature"?*⁸
2. *What kind of views do you have on nature?*
3. *What kind of feelings and/or emotions does nature evoke within you?*

With this first set of questions, I hoped to get an idea of participants' image of nature, any opinions that they might have about nature that may or may not be the basis for the views they hold. I expressly asked for participants' feelings and emotions in regard to nature, because across the literature, there have been multiple scholars that have drawn a correlation between anthropomorphization of nature and peoples' feelings towards nature. More specifically, anthropomorphization in nature film has been pointed out as one of the key mechanisms to engage audiences emotionally (Bousé, 2000c).

For the second topic, the relationship between humans and nature, I drew up the following two questions:

1. *How do you see humankind in relationship to nature?*
2. *Which differences/similarities exist between humans and animals, according to you?*

With these questions, I hoped to see how participants think about humankind and nature relate to each other in a more general sense. I was also curious to see how participants thought of animals in comparison to humans, as a big part of anthropomorphism in nature documentaries stems from nonhuman animals appearing more human.

For the third topic, personal relationship to nature, I drew up the following two questions.

1. *Where would you place yourself in relationship to nature?*
2. *How would you describe your relationship with nature?*

With these two questions, I hoped to discover how participants might view themselves in relation to nature and what they think of their relationship with nature. I chose to put in this personal component on top of the questions about humans and nature, because

⁸ Note that the questionnaires have been conceptualised and drawn up in Dutch and were also taken in Dutch. For the sake of discussing them here, I have translated them into English. Original, untranslated questionnaires can be found in Appendix A.

anthropomorphism has been shown to foster feelings of personal connectedness specifically (Tam et al., 2013). On top of that, I thought it would be interesting to see how people might see their personal relationship with nature in comparison with humankind's relationship with nature because, as Vining and colleagues (2008) have shown, while people consider themselves part of nature, they do not see humankind as part of nature.

For the questions specific to the films, I drew up the following four questions:

1. *What do you think about the film?*
2. *What kind of effect did the film have on your own image of nature?*
3. *Did the film elicit any emotions? If so, which?*
4. *What kind of effect did the film have on your image of*
 - a. *Red deer*
 - b. *Konik horses (in case of De Nieuwe Wildernis)/ Wild boar (in case of WILD)*
 - c. *Foxes*
 - d. *Kingfishers*

With these questions, I hoped to get a more concrete idea of participants' experience of the film and how the film might have directly influenced them. As mentioned previously, this tactic lends more credibility to connecting a possible shift in thinking to the film participants have seen. The last question (about participants' views of specific animals) I put in to get a more concrete idea of how participants' views might have shifted. Furthermore, most "lead parts" in the films I used were given to the same animals and I thought it might be interesting to see if their different portrayals might have different effects on participants. I am aware of the fact that these film-specific questions could alert participants to the fact that I am looking at the effects of the films in this research, I took care to phrase the questions in such a way that it would not become clear that I was looking at the effects of anthropomorphism specifically. On top of that, these questions were put at the end of the survey, so participants answered the first sets of questions without the possibility of alerting them to me looking at the effects of the film.

Interviews

On top of the questionnaires, I also performed a limited number of interviews. These interviews served to inform the analysis of the questionnaires, using the information gathered in these interviews to better interpret the questionnaire answers (Erlingsson & Brysiewicz, 2017). The interviews were based on answers from the questionnaires that I thought were of particular note, for instance when there was a large change between the

pre- and post-questionnaire, or answers that were not completely clear or I did not understand. On top of that, I also allowed participants to express any opinions or additional comments that they could not in the questionnaire. I performed the interviews as soon as possible after participants had filled in the second questionnaire, aiming for within a week, to ensure participants' memories of the film were still somewhat fresh. However, this time frame varied greatly between interviewed participants, since scheduling proved to be challenging.

Analysis

I used content analysis to analyse the questionnaires, following the methodology as explained by Erlingsson and Brysiewicz (2017). Content analysis allows a researcher to look at implied meaning in text, working on a specific personal level, which is exactly what I wanted. Not only did this analysis allow me to get to the implied meaning in every questionnaire answer, it also made the data I had collected much more manageable as this analysis style forces the researcher to break the text down in small meaning units, which are then coded and categorised. During the coding and categorizing, I adjusted and readjust both the codes and categories several times, as is normal with content analysis. After analysis, it was much easier to find similar themes or to compare pre- and post-questionnaire answers. One addition I made to Erlingsson and Brysiewicz's approach is that I also colour-coded all answers based on participant, which made comparing instances and tracing instances to their respective participant much easier. The codebook can be found in appendix B, the entire coded data set can be made available upon request.

The films used in this research

The films I used are *De Nieuwe Wildernis* (2013) and *WILD* (2018), two blue-chip productions from the Netherlands. I decided to use two films rather than one, because I wanted to see how different forms of anthropomorphism might affect viewers and these two films use different forms of anthropomorphism. I chose these two films specifically because they have similar nonhuman animals in "starring roles", which allows me to draw a comparison between how the portrayal of those animals might affect viewers. Furthermore, both are easily accessible online for free through npostart.nl, the Dutch public broadcast company's video-on-demand service. Lastly, they are both Dutch, which is important for participants' understanding of the voice-over narration, since I expected my participants would mostly have Dutch as their first language.

De Nieuwe Wildernis is a film about the Oostvaardersplassen, a quite recently developed nature reserve in Flevoland which has been under fire in the public debate because of how it is managed⁹. The film showcases a total of 43 species of animal, from insects to fish to mammals. The starring roles, however, are reserved for the konik horses, red deer, foxes and kingfishers that reside in the nature reserve. The narration, which has a serious tone, was performed by actor Harry Piekema. While the film is not explicitly anthropomorphic very often, there are clear themes of family, (parental) love and duty, and (social) hierarchy. It was well-received by critics, which likened it to the productions of BBC Earth, but some were critical of its omission of humans and human influence, especially in the light of the discussion that was happening about the Oostvaardersplassen at the time (Covert, 2013).

WILD is a film about the Veluwe, an area that consists of patchwork of interconnected nature reserves in Gelderland. The starring roles in this film are also given to foxes, red deer and kingfishers, but instead of konik horses, *WILD* follows a family of wild boars. There are some other species of nonhuman animals shown as well, although not quite as many as 43. The narration in this film, performed by comic André van Duin, has a decidedly lighter tone and is often very explicitly anthropomorphic, going as far as to name certain nonhuman animals in the film, among other things. Besides that, there are clear themes of family, motherhood and gender (especially masculinity) in the film. The film garnered positive to luke-warm reviews, with critics praising the cinematography, but also chastising it for its old-fashioned storyline and narration, comparing it with earlier Disney nature film (van der Put, 2018).

Peer review

To verify my methodology, I sat down with a colleague who is familiar with qualitative research in science communication but is not involved in my project to discuss my methods, according to the principle of peer review (Anney, Dar, & Salaam, 2015; Johnson, 1997). After explaining the background of my research, the research question and the aims, I talked them through my methodology step by step, to see if they could follow the steps and if they thought those steps were logical. According to them, my methodology was sound. I chose to use a peer review rather than a second coder because my data set turned out to be extremely large and diverse; having someone else code my data set in a

⁹ For more information about “the Oostvaardersplassen discussion” in relationship to *De Nieuwe Wildernis*, see Spekman, 2013.

meaningful way would have been extremely time consuming and very difficult. An audio recording of this peer review can be made available on request.

Concluding this chapter

Applying mixed qualitative methods, I hoped to find effects of the forms of anthropomorphism used in the films central to this research. Using pre- and post-questionnaires investigating people's views of nature, I wanted to see what the difference in participants' answers would be before and after watching the film they were assigned. Through content analysis, I could get through to the implied meaning in participants' answers, as I expected the effects of anthropomorphism would lie implicit, rather than explicit. In the next chapter, I will discuss the results I found after analysis when I compared the pre- and post-questionnaires.

Results

In this chapter, I will first disclose data about the participants in this research. Next, I will discuss the effects of anthropomorphism on participants' views of nature that I have found from both films, which I will underpin with quotes from the questionnaires. First, I will look at more general effects of the films' use of anthropomorphism: effects on participants' ideas of similarities between humans and animals, emotions, participants' connection to the animals portrayed in the film, participants' reproduction of the cuteness-part of the cuteness/repulsiveness dichotomy and anthropomorphism for the sake of humour. Next, I will discuss the effects of moral values present in both films, focusing on moral judgements I found in participants' questionnaire answers. Following this, I will discuss some instances of gender stereotyping in participants' answers that I can trace back to the gender framings in the films. After this, I will discuss some effects that I found that I could not relate back to extant literature criticizing anthropomorphism and therefore were more unexpected. Lastly, I will discuss effects that I found that are not necessarily directly related to anthropomorphism but are related to views of nature and therefore still relevant. In the following, I will signify what film the participant mentioned has watched by placing the name (in case of *De Nieuwe Wildernis* abbreviated to *DNW*) in brackets after the participant's name.

Data about participants

In total, 28 participants signed up online and performed the pre-questionnaire. 22 of those filled in the post-questionnaire as well, after watching their assigned film. I interviewed 8 participants over Skype and 1 over Whatsapp, after they had filled in the post-questionnaire. 11 participants were assigned to watch *WILD*, 11 were assigned to watch *De Nieuwe Wildernis*. Of the 22 participants, 17 were women and 8 were men. The average age of the participants was 30, with the youngest being 23 and the oldest being 81. 11 of the participants were currently employed, 10 were students and 1 was retired. Almost all of the participants were highly educated (college-/HBO- or university-level) or were currently working on a college or university degree. Almost participants rated nature documentaries as interesting or very interesting, while only 2 rated them as boring. I have a skewed sample which is mostly young, female and highly educated. I already expected a skewed sample because I used an online sign-up system to gather participants. However, as I have explained before, since this research is exploratory, having a skewed sample is not a problem (Denscombe, 2010, chapter 1). The only thing of note caused by respondent bias

was that 6 of the participants were biologists, from who I saw some unexpected effects, as can be read in the paragraph “Unexpected effects”.

General effects

There was a change in how participants described similarities between nonhuman animals and humans: in the post-questionnaire, many people from both groups mentioned more similarities per person. On top of that, more of those similarities were “humanlike” qualities, such as feeling emotions or notions of love and family. For instance, Thalia was quite nuanced about animals and empathy in this pre-questionnaire answer, saying that “*I find the discussion about empathy and ratio difficult, because it is often thought of in a very black and white manner, because animals can show empathy, though less so than humans (..)*”¹⁰, In her answer to in post-questionnaire, this nuance is gone, as she poses “[*Animals also have*]¹¹ *the capacity to experience empathy, love, connectedness, suffering, loss and pain.*” On top of losing nuance, Thalia’s answer to the post-questionnaire is also much more based in emotions and feelings, which makes sense, as the film is trying to emotionally engage its viewers.

In a similar vein, Roos (DNW) in her pre-questionnaire mentioned that “*The similarity with animals I think is that animals are just as egotistical, but that it hasn’t gotten out of balance.*” Her post-questionnaire answer, however, is much more elaborate and based in feelings, saying “*I think we’re the same when it comes to instincts, the urge to survive, unconditional love for our offspring, the need for company.*” These instances show that both Thalia and Roos have started to think of nonhuman animals as more like humans, confirming assumptions by nature documentary scholars.

To 2 participants, the efforts of the film WILD to show those similarities was even obvious enough that they thought it was part of the message. Talitha “*Maybe the message of the film is that animals are not very different from us.*” Sjoerd, while a little more sceptical about if the message was true, agreed with Talitha, saying that part of the message of the film was that “*Animals have lives that look suspiciously like those of humans.*”

¹⁰ All quotes here are translated by me. Original, untranslated quotes can be found in appendix C.

¹¹ Text between [] has been altered/added to make the meaning of the quote clearer without having to repeat the question that it answers.

Emotions

While I saw no large changes between the pre- and post-questionnaire in both groups of participants' answers to the question "What emotions/feelings does nature evoke within you?", when asked if the film elicited any emotions, almost all participants answered that, yes, it did. Feelings of appreciation, happiness, and sadness were common. Many participants from both groups also connected the emotions and feelings they wrote down to things they saw in the film, some even mentioning specific scenes or moments in the films. For instance, Mia (DNW) mentioned feeling sadness because of "*how some animals met their end.*" Another participant, Ella (WILD) reported feeling "*moved by the different young animals, births, growing up, hunting instincts, etc.*" These instances show that both films were successful in emotionally engaging their viewers: if participants did not care about the creatures in the film and their story, they would not have been moved either way.

Connecting to nonhuman animals on screen

The emotions mentioned by both groups of participants also shows that they felt connected to the nonhuman animals in the films. Berit (DNW) mentioned feeling "*fearful of predators and thunderstorms*", clearly putting herself in place of the nonhuman animals and their experience as shown in the film. There were also a few instances, outside of emotional connection, where participants showed they felt connected to the creatures on screen, like Simone (WILD) who mentioned that she "*sympathised with the [deer] when the mothers protected their calves.*" To feel sympathy is to feel (a certain amount) of connection with someone, as Simone clearly does here.

Cuteness

Many participants from both groups also commented on the cuteness of many animals in the films and how these animals evoked feelings of tenderness and emotion. This cuteness of the animals – most of which were babies – thus helped to engage participants. Sjoerd (WILD) even went so far as to say that part of the message of the film was "*Baby animals are really cute*". However, adult foxes were also considered to be cute, even though most participants also mentioned in the same answer that they thought foxes were dangerous, or scary. I thought it was interesting to see that even though participants mentioned foxes being dangerous or scary, that they still viewed them in a positive light – probably because in both films, the emphasis was put on the cuteness of the foxes, rather than scariness and it is the cuteness that left a more lasting impression on participants.

Humour

There were also some instances where that clearly showed the effects of anthropomorphism being used for laughs, but in answers from participants who had seen *WILD*. Milou (*WILD*) for instance said “... I laughed because of the fat [kingfisher] chick that weren't hungry anymore even though mom still brought in fish.” This quote highlights how *WILD* played up natural behaviours (e.g. parents bringing their young food), using anthropomorphising narration and music to make them seem funny or laughable, probably to make the film more entertaining.

Moral judgements

A few participants reported that their views on certain animals had shifted, specifically by how they were portrayed in the film. Milou (*WILD*) said: “[My image of boar] has become a bit more positive, because this time they filmed from the boar's perspective, and wasn't shown as the “villain” which happens sometimes.” Djuna (*WILD*) said: “[My image of foxes has] become a bit more positive.” In the interview I had with her, she clarified: “I think I had a more negative image of foxes, as in, they are almost like a kind of vermin (...) But I thought they were very cool in the film recordings. (Laughs) Yes.” Lastly, Tine (*WILD*) mentioned the following: “My image of buzzards has changed. One of them was like Joffrey from *Game of Thrones*.”

As a whole, these comments highlight how the portrayal of animals can change the way people feel about them. The last comment specifically where one young buzzard throws its sibling out of the nest, in order to get more food. While there is no moral consideration on part of the buzzard, the film contextualised its actions in such a way that Tine now thinks of that buzzard as TV show villain that is known for his extreme and flippant cruelty. Adding to that, all these instances were from participants who had seen the film *WILD*. Therefore, I would conclude that *WILD* seems to provoke moral judgement onto certain animals, more so than *De Nieuwe Wildernis*.

Gender

When it comes to anthropomorphising gender framing, *WILD* also seemed to have had greater effects in regard to gender stereotyping than *De Nieuwe Wildernis*. While there were no instances in the pre-questionnaire concerning gender, in the post-questionnaires from participants who had seen *WILD* I noticed many more instances of gender-related

topics. For instance, Talitha noted that *“In the film, they showed that there was a difference between male and female foxes. I am curious to see if that’s really the case if I were to look up more information about this. For instance, that the males play around a lot more.”* There were some mentions of gender-related topics in the post-questionnaires from participants who had seen *De Nieuwe Wildernis* as well, but much less than from participants who had seen *WILD*.

Masculinity

Mentions of traditional masculine behaviour were particularly common in participants’ post-questionnaire answers, especially when talking about deer. Simone (*WILD*) wrote that she *“saw the similarity between humans and animals when the men fought for the women.”* In this answer, Simone clearly reproduces that the idea of men having to “fight for the women” is natural, which is so common in nature documentaries. *WILD* also solidifies such notions in its portrayal of the deer, as Simone’s answer shows. Thalia (*WILD*) also seemed enamoured with how the male deer were presented, saying that the film *“confirmed how majestic male deer look when they look out on the moorland, with their head held high and a crown of antlers.”* Her preconceived notion of male deer as proud and showy clearly was solidified once more by the film.

However, I found another take on this same moment in Sjoerd’s answers, which shows a different perspective. *“The image that’s put forward about the deer is that they’re this macho animal that always wants to show off its antlers.”* Clearly, Sjoerd is a bit more sceptical about deers’ portrayal. This quote tells me that Sjoerd is aware that the film is trying to sell him a certain anthropomorphised image of deer, which completely changes his experience of seeing the deer, as he does not really buy into it like Thalia does.

Unexpected effects

There are a few effects I did not expect to find based on the literature about anthropomorphism in nature documentaries. However, I did want to discuss these effects, as they have to do with anthropomorphism used in both films and might even inspire further film (analysis) research. The first effect I already touched upon in the previous paragraph – namely awareness of anthropomorphism.

Awareness of anthropomorphism

The answers of several participants made it clear to me that they were aware that they were looking at anthropomorphised representations of nonhuman animals in the film. All these participants had seen the film *WILD*, further suggesting that this film is more

(explicitly) anthropomorphic than *De Nieuwe Wildernis*. 4 of the 6 participants who commented on anthropomorphism in the film were biologists (there were also biologists that saw *De Nieuwe Wildernis*, but they made no comments on its anthropomorphism). It makes sense that biologists would pick up on anthropomorphism more easily, as they are usually trained to refrain from anthropomorphising. These 4 biologists also explicitly mentioned the term anthropomorphism, were the other 2 participants used terms more along the lines of “human-like”. Kirsten, one of the biologists, for instance commented that she felt *“annoyed at the voice-over content. I found it too anthropomorphic and therefore lacked depth.”* Sjoerd, who is not a biologist, mentioned that *“they turned it into a ‘feelgood’ film, where all the animals get names, and they show a narrative that fits together a bit too nicely.”* Again, while he does not use the term anthropomorphism explicitly, Sjoerd does quite perfectly nail down what anthropomorphism in the film is used for, displaying his awareness.

This awareness of anthropomorphism could lead to two things. One the one hand, 2 participants showed appreciation of the film trying to connect viewers to the story on screen. For instance, Talitha, also a biologist, said *“They did anthropomorphise the animals quite often. More with a goal of entertainment than education, it seemed. I think that it does speak to people more like that, which I find positive. However, I don’t see nature that way.”* The other 4 however, displayed annoyance or disbelief. For instance, Carien, one of the biologists said: *“I got annoyed sometimes by the humanisation of the “thoughts” of the animals.”* Again, the awareness of anthropomorphism seems to influence how people experience the film.

Connecting nature in general

While in a previous paragraph, I showed that both films were successful in connecting viewers to the animals on screen, it seems that the films were less successful in establishing a connection to nature in general. Some participants’ answers talking about their personal relationship with nature showed that where I would have expected them to feel closer or connected to nature, they actually felt more removed. For instance, Kelly mentioned in her pre-questionnaire that she saw herself as *“a guest of nature”*, but in the post-questionnaire she said that she feels *“pretty far off”* from nature. As a whole, there were a lot more people who said they felt more removed or far away from nature in the post-questionnaire in comparison to the pre-questionnaire.

While this might seem paradoxical, since the literature shows that anthropomorphism would help people connect to nature, while interviewing Kelly (DNW) it

became clear to me what might have been the cause of this difference I noticed. Kelly: *“Yes, you know what, I still see myself as a guest of nature, but there are so many things that I don’t know, or... Don’t know the existence of, or certain processes [that I’m] completely unfamiliar with. That in a way I think “Yes, actually I am pretty far off from nature.” And many process – if you look at the tropical rainforest, for instance, yes... That is very far away, and I don’t know a lot about it. I like watching nature documentaries about these things, and I do that quite often, but... Really, you don’t know much about it.”* When Kelly was confronted with her lack of knowledge by the documentary, she realised that indeed she does not know much about what is going on in nature, and therefore feels a distance between her and nature.

Another explanation for this seemingly paradoxical effect I found in answers from Djuna and Kirsten. Djuna (WILD): *“I don’t live in nature, and I’m only there indirectly. It’s not like I don’t have water to wash with when it doesn’t rain, or no electricity without the sun. Really, I am too far away from it.”* Kirsten (WILD) answered in a similar vein, saying: *“I don’t see myself as part of ‘nature’, the larger ecosystem, because I use so many human comforts and creations (...).”* It seems that WILD reminded these participants of the fact that they are not dependent on nature, like the creatures in the film are, which caused them to feel more removed from nature.

Side-effects

Lastly, I wanted to discuss an issue that has not necessarily to do with the effects of anthropomorphism directly, but rather by the particular topic of the film *De Nieuwe Wildernis*, *de Oostvaardersplassen*, and how that relates to participants views of nature. There were many participants who questioned *De Nieuwe Wildernis*. Toine, for instance, said this when asked about the message of the film: *“... I think the documentary misses the mark. (...) After all, it talks about “nature all the time” (...) but this is not a naturally developed environment, let alone that some of the animals occur naturally.”* Astrid also said something similar when asked how her image of nature compared to the image of nature presented in the film: *“Personally, I wonder to what extent you can call this area ‘nature’ (...) if it is ‘made’ to such a degree.”*

While these answers to a degree also show participants’ awareness that they are looking at a constructed image, what I thought was interesting is that through their critique, participants show their ideas of what nature should be. Most participants criticise the film for showing a landscape crafted by humans (especially because the film does not mention

this). Through this critique participants unveil their ideas of nature as something that is not made by humans, even though most of them did not mention such beliefs in the question that specifically asked for participants' beliefs about nature. These notions of nature are very much in line with the kind of nature that blue-chip documentaries present in general. I thought it was interesting to see how a film like *De Nieuwe Wildernis* could bring these particular notions of nature to the surface, as it is a film about a piece of nature constructed by humans that presents it as a place devoid of human (interaction).

Concluding this chapter

I found a lot of different effects from both films in participants answers' in the post-questionnaire when I compared them to the pre-questionnaire. While most of these effects were in line with extant literature, and some not. I will discuss those connections between my results and the literature in the next chapter. And as these results are only the start of research into the effects of anthropomorphism in nature documentaries, I will also shortly explore some avenues for continuing research.

Conclusion and discussion

The rise of popularity of nature documentaries, called by some “the renaissance of the nature documentary” and the well-documented criticism in the literature of anthropomorphism in nature documentaries lead me to pursue this research, the goal of which was to provide a better understanding of how anthropomorphism in nature documentaries might influence viewers’ ideas of nature. I specifically looked at the effects of blue-chip documentaries, as they have received the most criticism from scholars for being anthropomorphic. Investigating the answers from participants, anthropomorphism in nature documentaries indeed seems to affect viewers’ ideas of nature in many ways. Participants felt connected, were moved and were swayed in their opinions because of the different types of anthropomorphism in both films. Interestingly, while both films are anthropomorphic, *WILD*’s anthropomorphic framing had a much larger effect, which seems to confirm film critic’s assertion that it is more anthropomorphic in its portrayal of nonhuman animals, and more explicitly so. Not only did *WILD* provoke moral judgement from some viewers where *De Nieuwe Wildernis* did not, it had also more effect on viewers notions of gender and was obvious enough for participants to become aware of anthropomorphism being used.

The latter I did not expect based on the literature, especially since it could also change participants’ experience of the film, since most of the participants who were aware of anthropomorphism experienced annoyance. Another unexpected effect was that both films were not be able to make participants feel closer to nature in general, but rather the opposite. This could possibly be because the films reminded participants of their lack of knowledge about nature, or their lack of dependency on nature. An interesting side-effect that I found was that participants critique to the *De Nieuwe Wildernis* revealed their ideas of nature as not made by humans.

However, with these results I can (partially) substantiate many of the claims made by films scholars about the effects of anthropomorphism in nature documentaries. Firstly, participants’ answers showed that using anthropomorphism in nature documentaries indeed works to emotionally engage viewers and connect them to the nonhuman animals that star in those productions. The empathy and sympathy expressed by participants thus support assumptions by Elliot (2001), among others, and confirm previous research that showed the effect of engagement by Tam et al., (2013).

Secondly, cuteness seemed an important part in engagement as many participants said they felt moved by the cute young animals. This shows the effectivity of using cuteness

as proven, something that Bousé (2000a) and Pierson (2005) already expected, but it also led to viewers thinking of possibly dangerous creatures as cute. These effects echo concerns put forward by Pierson (2005) and Bousé (1998) about the cuteness/repulsiveness dichotomy. They were concerned how the dichotomy could result in people thinking of certain animals as cute or good or nice and others as repulsive or bad or dangerous, even though animals on the cute side of the scale might be just as bad or dangerous as those on the repulsive side. This research supports those concerns, as many participants thought the foxes were cute more so than dangerous. In fact, the portrayal of the foxes in *WILD* was positive enough to change one participant's opinion of foxes from "kind of vermin" to "very cool". In a same vein, some participants' answers showed that the film *WILD* successfully humourized nonhuman animal life through music and narration to make them laugh. As such, this substantiates Ladino's identification that humour also helps engaging viewers, which she discussed in her 2009 work on *March of the Penguins* and *Grizzly Man*.

However, be another effect, as shown by this research, also turned out to be that viewers started seeing nonhuman animals as more humanlike – not only the nonhuman animals in the film, but also nonhuman animals in general. This substantiates general claims made by nature documentary scholars. However, some the particular humanlike qualities that participants ascribed to nonhuman animals in the post-questionnaires do support specific claims, such as participants' reproduction of notions (parental) love, which Pfenningwerth and Leane (2011) predicted. Another instance, where a participant expressed feeling empathy towards the protective mother deer seems to be in line with Mills' (2013) and Pierson's (2005) criticism of the common anthropomorphised image of the self-sacrificing mother.

Effects of gender framing were mostly visible in the masculine gender stereotypes present in *WILD* that were reproduced in participants' answers. I found notions of competitive, aggressive masculinity reproduced in participants' answers, as well as notions of pride and showing off. However, while critics have commented on violent, competitive masculinity, like Ladino (2009) and Bousé (2000e), I could not really find any comments in the literature on representations of masculinity also being proud and boastful. Interestingly, I did not many other effects of gender stereotyping in participants' answers, although one participant did comment on the gendered portrayal of the foxes. Because it was still commented on, I suspect the lack of effect of gender stereotyping in participants'

answers has to do with the type of questions I asked, rather than there not being any effects at all.

The film *WILD* also provoked moral judgement from participants, based upon the portrayals of the animals in that film. While foxes and boar were seen in a more positive light, buzzards were seen more negatively. These results support claims by Elliot (2001) and Pierson (2005), who feared that anthropomorphism in nature documentaries would invite moral judgement onto nonhuman animals. These moral judgements were only from participants that saw *WILD*, probably because of the more overtly anthropomorphic storytelling techniques present in that film.

Recommendations for further research

Of course, the results from this research are only a starting point in studying the effects of anthropomorphism in nature documentaries. My data is extremely diverse, covers many topics, but none of them extensively. As this was an exploratory research, I expected as much. However, in order to truly complement and substantiate those analysis studies performed by nature documentary scholars, I believe more specific and in-depth research is necessary, especially since I found some effects that were unexpected based upon extant literature. This research has only been the first step; there are so many aspects of anthropomorphism in nature documentaries, that I think to truly understand their effects is to study each aspect individually.

If one would still want to look at effects of anthropomorphism in general, another approach to the same, more general question that I posed in this research could be to use more specific questions. In order to avoid leading questions, I decided to use questions that did not inquire after anthropomorphic thinking directly, but that also led to anthropomorphism being less explicit in participants' answers. I accounted for this through the use of content analysis, but it could be interesting to see if more direct questions would more easily reveal anthropomorphic tendencies in viewers' thinking. This approach could possibly also be used when researching one specific aspect of anthropomorphism as well.

Something that is also important to note is that the research I performed can only speak to short-term effects, as participants filled in the second questionnaire right after viewing their assigned film. This is a common problem in media studies in general, as most studies only look at short-term effects, since long-term effects are notoriously difficult to

study¹². In this case, I was also constrained by the size of the research project, which did not allow for a long-term study to begin with. Nevertheless, it would be interesting to see what lasting effects anthropomorphism in documentaries might have.

Implications for film makers

Another goal of this research was to provide nature documentary makers with a better understanding of the effects of the anthropomorphic storytelling techniques they use on their audiences, and I think I have made a substantial contribution towards that goal. While anthropomorphism is an important tool for nature documentary makers to make their works entertaining and engaging, I hope that this research encourages nature documentary makers to look a little more critically at their work and look beyond the narrative they are creating. What image of nature are nature documentary makers presenting in their works and how does that image relate to the image of nature the audience might already have? How are nature documentary makers portraying nonhuman animals, and how might those portrayals affect how audiences appreciate those nonhuman animals? How does the representation of nature their work reflect on human society?

After doing this research, I have come to believe that nature documentary makers have a responsibility to question their work, because their work does have an impact on their audiences besides education and conservation. However, it is precisely because of nature documentaries' application for education and conservation that I agree with nature documentary scholars' opinion that nature documentaries can do with less unscientific explanations of behaviour, harmful stereotyping and solidifying traditional ideas of families and societies should look like. As such, I hope that my work inspires nature documentary makers to not just imitate and appreciate, but also improve on the blue-chip documentary from the past. Then, maybe, we can speak of this moment in time as the "the blue-chip renaissance". Until then, "revival" might be a better term.

¹² I can think of only one exception in the broader realm of educational programming that does look at long-term effects, namely the study by Albertson and Lawrence (2009) which looked at the lasting effects of two TV programs about local policy issues.

References

- Aaron, R. F., & Witt, P. A. (2011). Urban Students' Definitions and Perceptions of Nature. *Children, Youth and Environments*, 21(2), 145–167. <https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.21.2.0145>
- Adcroft, J. (2010). *Reframing perceptions of anthropomorphism in wildlife film and documentary*. University of Otago. Retrieved from <http://otago.ourarchive.ac.nz/handle/10523/1615>
- Admiraal, D. (2014). *Suspense in blue chip producties*. Utrecht University.
- Albertson, B., & Lawrence, A. (2009). After the Credits Roll: The Long-Term Effects of Educational Television on Public Knowledge and Attitudes. *American Politics Research*, 37(2), 275–300.
- Anney, V. N., Dar, P. O. B., & Salaam, E. (2015). Ensuring the Quality of the Findings of Qualitative Research : Looking at Trustworthiness Criteria. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies*, 5(2), 272–281.
- Arendt, F., & Matthes, J. (2016). Nature Documentaries, Connectedness to Nature, and Pro-environmental Behavior. *Environmental Communication*, 10(4), 453–472. <https://doi.org/10.1080/17524032.2014.993415>
- Bagust, P. (2008). “Screen natures”: Special effects and edutainment in “new” hybrid wildlife documentary. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 22(2), 213–226. <https://doi.org/10.1080/10304310701861564>
- Barbas, T. A., Paraskevopoulos, S., & Stamou, A. G. (2009). The effect of nature documentaries on students' environmental sensitivity : a case study. *Learning, Media and Technology*, 34(1), 61–69. <https://doi.org/10.1080/17439880902759943>
- Barnbrook, G. (2016). Returning the Look: Emotion, Encounter, and Inter-Subjectivity in Wildlife Films. *Society and Animals*, 24(6), 523–534. <https://doi.org/10.1163/15685306-12341434>
- Bousé, D. (1998). Are wildlife films really “nature documentaries”? *Critical Studies in Media Communication*, 15(2), 116–140. <https://doi.org/10.1080/15295039809367038>
- Bousé, D. (2000a). A Brief History of a Neglected Tradition. In *Wildlife Films* (First, pp. 37–83). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Bousé, D. (2000b). Family Values , Social Mores , Behavioral Norms. In *Wildlife Films* (First, pp. 153–184). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Bousé, D. (2000c). Nature Designed and Composed. In *Wildlife Films* (First, pp. 185–194). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Bousé, D. (2000d). Science and Storytelling. In *Wildlife Films* (First, pp. 84–126). Philadelphia: University of Pennsylvania Press. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=E7K-qlQVpgE>
- Bousé, D. (2000e). The Problem of Images. In *Wildlife Films* (First, pp. 4–36). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Choate, C. S. (2012). *How Different Styles of Nature Film Alter Our Perception of Wildlife*. Montana State University.
- Chris, C. (2006). Animal Sex. In *Watching Wildlife* (pp. 122–166). Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Covert, A. (2013). Critici over De Nieuwe Wildernis: een on-Nederlands goede natuurfilm. Retrieved March 14, 2019, from <https://www.nrc.nl/nieuws/2013/09/27/critici-over-de-nieuwe-wildernis-een-on-nederlands-goede-natuurfilm-a1480316>
- Cottle, S. (2004). Producing nature(s): on the changing production ecology of natural

- history TV. *Media, Culture & Society*, 26(1), 81–101.
<https://doi.org/10.1177/0163443704039494>
- Cruz Jr., R. (2012). *The Animated Roots of Wildlife Films: Animals, Animation and the Origin of Walt Disney's True Life Adventures*. Montana State University.
- De Waal, F. B. M., & Preston, S. D. (2017). Mammalian empathy: behavioural manifestations and neural basis. *Nature Reviews Neuroscience*, 18(8), 498–509.
<https://doi.org/10.1038/nrn.2017.72>
- Denscombe, M. (2010). *The Good Research Guide for small-scale social research projects* (4th ed.). Berkshire: Open University Press.
- Dingwall, R., & Aldridge, M. (2006). Television wildlife programming as a source of popular scientific information : a case study of evolution. *Public Understanding of Science*, 15, 131–152. <https://doi.org/10.1177/0963662506060588>
- Elliot, N. L. (2001). Signs of Anthropomorphism: The Case of Natural History Television Documentaries. *Social Semiotics*, 11(3), 289–305.
<https://doi.org/10.1080/10350330120032511>
- Erlingsson, C., & Brysiewicz, P. (2017). A hands-on guide to doing content analysis. *African Journal of Emergency Medicine*, 7(3), 93–99.
<https://doi.org/10.1016/j.afjem.2017.08.001>
- Fortner, R. W., & Lyon, A. E. (1985). Effects of a Cousteau Television Special on Viewer Knowledge and Attitudes. *The Journal of Environmental Education*, 16(3), 12–20.
- Furness, H. (2016, November 14). David Attenborough's Planet Earth II becomes most-watched nature show. *The Telegraph*. Retrieved from
<https://www.telegraph.co.uk/news/2016/11/14/david-attenboroughs-planet-earth-ii-becomes-most-watched-nature/>
- Hardie, A. (2008). Rollercoasters and Reality : A Study of Big Screen Documentary Audiences. *Participations: Journal of Audience and Reception Studies*, 5(1).
- Hight, S. R. (2017). *Does anthropomorphism affect people's ability to distinguish fact from fiction ?* University of Otago.
- Hurley, L. (2016). How Planet Earth 2 Did In The Ratings. Retrieved November 11, 2018, from <https://www.cinemablend.com/television/1629000/how-planet-earth-2-did-in-the-ratings>
- Johnson, R. B. (1997). Examining the Validity Structure of Qualitative Research. *Education*, 118(2), 282–292.
- King, M. J. (1996). The audience in the wilderness. *Journal of Popular Film and Television*, 24(2), 60–64.
- Ladino, J. K. (2009). For the Love of Nature: Documenting life, death, and animality in Grizzly Man and March of the Penguins. *Interdisciplinary Studies in Literature and Environment*, 16(1), 53–90. <https://doi.org/10.1093/isle/isp002>
- Leane, E., & Pfennigwerth, S. (2011). Marching on Thin Ice: The Politics of Penguin Films. In C. Freeman, E. Leane, & Y. Watt (Eds.), *Considering Animals: Contemporary Studies in Human-Animal Relations* (First). Surrey: Ashgate Publishing Limited.
- Leeds, A., Lukas, K. E., Kendall, C. J., Slavin, M. A., Ross, E. A., Robbins, M. M., ... Bergl, R. A. (2017). Evaluating the effect of a year-long film focused environmental education program on Ugandan student knowledge of and attitudes toward great apes. *American Journal of Primatology*, 79(8), 1–9. <https://doi.org/10.1002/ajp.22673>
- MacDonald, S. (2006). Up Close and Political: Three Short Ruminations on Ideology in the Nature Film. *Film Quarterly*, 59(3), 4–21.
- MacLeod Louson, E. (2018). *Never Before Seen: Spectacle, Staging and Story in Wildlife Film's Blue-Chip Renaissance*. York University.
- Mills, B. (2013). The animals went in two by two: Heteronormativity in television wildlife documentaries. *European Journal of Cultural Studies*, 16(1), 100–114.

- <https://doi.org/10.1177/1367549412457477>
- Nisbet, E. K., & Zelenski, J. M. (2013). The NR-6: A new brief measure of nature relatedness. *Frontiers in Psychology, 4*(NOV), 1–11.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00813>
- Nisbet, E. K., Zelenski, J. M., & Murphy, S. A. (2009). The Nature Relatedness Scale: Linking Individuals' Connection With Nature to Environmental Concern and Behavior. *Environment and Behavior, 41*(5), 715–740.
<https://doi.org/10.1177/0013916506295574>
- Nolan, J. M. (2010). “An Inconvenient Truth” Increases Knowledge, Concern, and Willingness to Reduce Greenhouse Gases. *Environment and Behavior, 42*(5), 643–658.
- Pierson, D. P. (2005). “Hey, they’re just like us!” Representations of the animal world in the discovery channel’s nature programming. *Journal of Popular Culture, 38*(4), 698–712. <https://doi.org/10.1111/j.0022-3840.2005.00136.x>
- Richards, M. (2013). Global Nature, Global Brand: BBC Earth and David Attenborough’s Landmark Wildlife Series. *Media International Australia, 146*, 143–154.
<https://doi.org/10.1177/1329878X1314600118>
- Root-Bernstein, M., Douglas, L., Smith, A., & Veríssimo, D. (2013). Anthropomorphized species as tools for conservation: utility beyond prosocial, intelligent and suffering species. *Biodiversity and Conservation, 22*, 1577–1589.
<https://doi.org/10.1007/s10531-013-0494-4>
- Schneider, S. M. B. (2012). *Animal Sapiens: The Consequences of Anthropomorphism In Popular Media*. Montana State University.
- Sealey, A., & Oakley, L. (2013). Anthropomorphic grammar? Some linguistic patterns in the wildlife documentary series Life. *Text and Talk, 33*(3), 399–420.
<https://doi.org/10.1515/text-2013-0017>
- Spekman, J. (2013). *Puur natuur of een gekunstelde werkelijkheid? Een close reading naar de constructie van het begrip “natuur in Nederland” in de natuurdocumentaire De Nieuwe Wildernis (2013)*. Utrecht University.
- Tam, K. P., Lee, S. L., & Chao, M. M. (2013). Saving Mr. Nature: Anthropomorphism enhances connectedness to and protectiveness toward nature. *Journal of Experimental Social Psychology, 49*(3), 514–521.
<https://doi.org/10.1016/j.jesp.2013.02.001>
- Timberlake, W. (2000). Review of Images of Animals: Anthropomorphism and Animal Mind by Eileen Crist. *Quarterly Review of Biology, 75*(1), 85.
- van der Put, B. (2018). Wild is een oubollige dramatisering van het dierenleven. *Het Parool*. Retrieved from <https://www.parool.nl/nieuws/wild-is-een-oubollige-dramatisering-van-het-dierenleven~bb9fc2df/>
- Vining, J., Merrick, M. S., & Price, E. A. (2008). The Distinction between Humans and Nature: Human Perceptions of Connectedness to Nature and Elements of the Natural and Unnatural. *Human Ecology Review, 15*(1), 1–11.
<https://doi.org/10.2307/24707479>
- Weik von Mossner, A. (2018). Engaging Animals in Wildlife Documentaries : From Anthropomorphism to Trans-species Empathy. In C. Brylla & M. Kramer (Eds.), *Cognitive Theory and Documentary Film* (1st ed., pp. 163–179). Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-90332-3>

Appendix A: Original Questionnaires

Vragen voor pre-questionnaire en post-questionnaire

1. Natuur-algemeen
 - a. Waar denkt u aan bij het woord natuur?
 - b. Wat voor opvattingen heeft u over de natuur?
 - c. Wat voor gevoelens en/of emoties roept de natuur bij u op?
2. Mens-natuur relatie
 - a. Hoe ziet u de mensheid in relatie tot de natuur?
 - b. Welke verschillen/overeenkomsten zijn er volgens u tussen mensen en dieren?
3. Zelf-natuur relatie
 - a. Waar plaatst u uzelf in relatie tot de natuur?
 - b. Hoe zou u uw verhouding met de natuur omschrijven?

Vragen voor de post-questionnaire, specifiek over de film

1. Wat vond u van de film?
2. Wat is volgens u de boodschap van de film?
3. Hoe verhoudt de natuur in de film zich tot uw persoonlijke beeld van de natuur?
4. Heeft de film emoties losgemaakt? Zo ja, welke?
5. Wat voor effect heeft de film gehad op uw beeld van
 - a. Edelherten
 - b. Konikpaarden (DNW)/Wilde zwijnen (WILD)
 - c. Vossen
 - d. IJsvogels

Appendix B: Codebook

Codes	Categories
Being in nature Being outside Hiking Holiday Picknicking Running	Activities in nature
Anthropomorphism engages Aware of anthropomorphism Nature is not anthropomorphic Pointing out anthropomorphism	Anthropomorphism
Already mentioned Difficult question Difficult to describe See answer pre-questionnaire See previous answers	Comment on questionnaire
Animals Battle of the fittest Beach Climate Connections Dunes Earth Eating and being eaten Ecosystem Environment Fauna Fens Flora Flora and fauna Flowers Food pyramid Forest Free animals Garden Grass Grasslands Green Human body Lakes Landscapes Life Marshes Medical things Microbiology Moorland Mountains Natural phenomena	Components of nature

Natural selection Oceans Outside Oxygen Parks Pastures Plants Sea Seasons Smell Space Systems Trees Water Waterfalls Weather Wilderness	
Discussing empathy/ratio Oostvaardersplassen controversy	Difficult topics
Admiration Animals are cruel Appreciation Awe Emotion Endearment Fascination Fear Happiness Irony No emotions Peace Pity Pleasure Sadness Surprise Tension Thankfulness Willpower Wonder	Emotions/feelings from film
Acceptance All feelings Awe Being part of whole Being/feeling small Breathing Calmness Contentness Curiosity Enjoyment Fear Giving perspective	Emotions/feelings from nature

Happiness Helplessness Intrigue No feelings Peace Positive feelings Quiet Realisation Relativistic Relaxation Sadness Stress Thankfulness Wonder	
Beautiful footage Fun footage Interesting footage Seen before Standard/unoriginal footage	Footage
Destroying nature Abusing nature Accepting nature Cherishing nature Controlling nature Demanding relationship Education is necessary Guiding nature Human responsibility Living with nature Nature should be free Preserving nature Supporting nature Treating nature well Understanding nature	Human relationship to nature - intention
Abusing nature Controlling nature Destroying nature Disconnect is harmful Dominating nature Far from nature Harming nature Humans above nature Humans disconnected from nature Humans disruptive Humans in position of power Lack of awareness Nature for profit Nature as property Nature will retaliate Negative impact Not part of nature	Human relationship to nature - negative

Not protecting nature Not respecting nature Threatening nature Too positive about nature	
Influencing nature Using nature	Human relationship to nature - neutral
Connected to nature Enjoying nature Equal to nature Human responsibility Humans facilitate Humans important for nature Learning from nature Living with nature Loving nature Needing nature Not above nature Part of nature Preserving nature Protecting nature Respecting nature Saving nature Strong relationship Understanding nature	Human relationship to nature - positive
Animals instinctive Animals communicate directly Animals in balance Animals not above others Animals not disruptive Animals part of system Cognitive difference Human communicates with tools Human view as non-animal Humanity is phase Humans above nature Humans are cruel Humans not like animals Humans are superior Humans decide everything Humans disconnected from nature Humans disruptive Humans egotistical Humans feel superior Humans give meaning Humans influence nature Humans more needs Humans in position of power Humans leave each other alone Humans less instinctive Humans live in abundance Humans more choice	Humans vs. animals - differences

Humans not focused on food Humans self-conscious Humans self-reflect Humans shape world Humans use nature Humans use more than nature	
Ancestry Animals are like humans Animals communicate with humans Animals have empathy Behaviour Born naked Circle of life Cognitive similarities Communication Deserving of place DNA Egotistical Feelings and emotions Food for survival Human is animal Instinctive Law of the jungle Living creatures Needs Parental love Part of nature Physiological similarities Reproduction Sharing earth Social creatures Taking care of young Urge to survive Using nature Vulnerable	Humans vs. animals - similarities
Animals Baby animals are cute Hierarchy Death is part of nature Dutch nature is beautiful Human influence Nature is beautiful Nature is cruel Nature is cyclical Nature is interconnected Nature is rich Nature is seasonal Nature is systematic Nature is without human influence Nature is unpersonal Macho deer	Image of nature in film

Misery Oostvaardersplassen are beautiful Questioning film content Realistic nature Similar to personal image Somewhat similar to personal image The small and ordinary is beautiful Veluwe is beautiful	
Agreeing with message Animals are like humans Appreciate Dutch nature Baby animals are cute Circle of life Death is part of nature Dutch nature is beautiful Educational goal Hierarchy is necessary Humans don't impact Veluwe Life is exciting Life never stops Message is beautiful Nature is close Nature is cyclical Nature is interconnected Nature is resilient Nature is self-sustaining Preserve nature Showing Veluwe Survival is working together Take care of nature Things happen unseen Veluwe is beautiful	Message film
Comparing with BBC Earth Comparing with WILD Empathising with animals Film is beautiful Film is boring Film is cliché Film is dramatic Film is fun Film is good Film is interesting Film is long Film is slow Film is not great Lack of focus Music distracting Nature documentaries must be realistic Questioning film content Refuting film content Seeing Dutch nature	Opinion film

Seeing nature Seen before Voice-over is annoying Voice-over is bad Voice-over is dry Voice-over is fun Voice-over is monotone Want more information	
Being closer Doing more Equal to nature Personal responsibility Preserving nature Protecting nature Treating nature well	Personal relationship to nature - intention
Above nature Can't change things Doing more Far from nature Feeling powerless Frustration Harming nature Little knowledge Loving city life Not completely part of nature Not enough in nature One-sided relationship Outside of nature Won't change things Worried about nature	Personal relationship to nature - negative
Awareness Being vulnerable Influencing nature	Personal relationship to nature - neutral
Appreciating nature Being in nature Cherishing nature Connected to nature Enjoying nature Facilitating nature Good relationship Guest of nature Using nature In middle of nature Loving nature Nature delights Nature is close Nature is important Needing nature Part of nature Pet Positive about nature	Personal relationship to nature - positive

Preserving nature Protecting nature Respecting nature Thinking about nature Treating nature well Viewer of nature	
Amazing Animals vulnerable Balanced Beautiful Complex Controlled nature is nature Crazy Cruel Cyclical Dangerous Delighting Deserving of respect Dutch Dutch nature man-made Dutch nature undervalued Endangered Energizing Everywhere Everywhere outside Far away Fascinating Finds a way For discovering Forever lost Free Grounding Gift Hard to asses Healthy Important Impressive Indispensable In small things Invisible nature is nature Merciless More nature is better Mysterious Never quiet Nice Nothing left untouched Not doing well Not Dutch Not made Peaceful Powerful	Qualities of nature

Precious Primal force Resilient Result of coincidence Result of natural processes Special Spectacular Strong Unappreciated Unpredictable Untameable Untouched Urban nature is nature Used up Varied Vast Vulnerable Wild Without human influence Without humans Wonderous	
Mother nature Nature is broad term	Terminology
Adults are big Babies are cute Beautiful Confirmed Little knowledge More innocent More positive New knowledge Not changed Not much changed Perspective boar Previous knowledge	View on boar
Changed Cruel	View on buzzards
Beautiful Boring Confirmed Cool Empathising with Fierce fighters Like humans Little knowledge Mating surprising Neutral New knowledge No new knowledge Not changed Not much changed	View on deer

Previous knowledge	
Appreciate hunting Beautiful Confirmed Cool Differences between sexes Important Nice More positive Neutral New knowledge Not changed Not much changed Previous knowledge Similarity with cats	View on foxes
Beautiful Changed Chicks are funny Confirmed Cool Courtship is nice Life seems tiresome New knowledge Not changed Not much changed Previous knowledge Stupid Vulnerable	View on kingfishers
Appreciating herd dynamic Better image Impressive New knowledge Not changed Previous knowledge Special	View on konik horses

Appendix C: Questionnaire and interview answers

Nikki (WILD)

Enquête 1

1. Flora, fauna
2. In gevaar door vervuiling, belangrijk voor leefbaarheid van de planeet
3. Blijheid
4. De mensheid heeft de taak om voor de natuur te zorgen en deze te beschermen tegen de bedreigingen van de mensheid (vervuiling, beschadiging, verwijdering)
5. Verschillen: mensen hebben complexere emoties, een bewustzijn
Overeenkomsten: levende wezens
6. Ik moet mijn best doen om natuur te behouden
7. Ik moet goed voor de natuur zorgen door duurzaam te leven

Enquête 2

1. Het geheel aan flora en fauna
2. Gevarieerd, mooi, bedreigd, doorlopende cyclus
3. Blijdschap, angst
4. Zowel een bedreiging als een kracht om de natuur te beschermen
5. Verschillen: mensen hebben meer complexere emoties en denkprocessen
Overeenkomsten: levende wezens die zelfbepalend zijn
6. Ik moet mijn best doen om de natuur te beschermen
7. Ik heb de natuur nodig en ik denk dat de natuur mij soms ook nodig heeft om te beschermen
8. Een mooie film
9. Hoe het leven van verschillende soorten dieren eruitzien op de Veluwe door de jaargetijden heen
10. Het kwam erg overeen met het beeld wat ik van de natuur had
11. Blijdschap, verdriet en bewondering
12. Niet veel, op zich wist ik al veel af van de edelherten
13. Niet veel, op zich wist ik al veel af van everzwijnen
14. Ik vond het interessant om te zien hoe de ontwikkeling van de vossen ging
15. Ik vond het heel interessant om wat meer te zien van de ijsvogels en de groei van de kleintjes

Thalia (WILD)

Enquête 1

1. Als ik aan natuur denk, denk ik aan groen, bomen, rust, zuurstof, dieren, seizoenen, aarde, wandelen, ruimte.
2. Dat de natuur goed is voor ieder mens om in te zijn, dat de natuur onder druk staat op het moment, dat de natuur zich uiteindelijk niet laat beheersen, dat de natuur ondergewaardeerd wordt in de westerse samenleving en gereduceerd tot product of bron.
3. De natuur roept bij mij gevoelens van rust op, van ruimte, van aarden, van tevredenheid en vredigheid.
4. Ik zie de (westerse) mensheid als zichzelf boven de natuur plaatsend, terwijl we er inherent mee verbonden zijn. Wat ons met de huidige klimaatcrisis erg in de vingers snijdt.
5. De mens is ook een dier, maar eentje met een ego in tegenstelling tot dieren, die simpelweg zijn. Discussies over empathie en ratio vind ik lastig, omdat er vaak zwart-wit over gedacht wordt, terwijl dieren ook empathie laten zien, zij het iets minder dan mensen, maar mensen zijn dan weer in staat om opzettelijk gemeen te zijn.
6. Als een verloren kind. Wat ik ermee bedoel is simpel: ik voel mij deel van de natuur, als mensheid komen we eruit voort, maar met de westerse levensstijl voel ik me niet zo verbonden ermee als ik zou willen en wat goed voor me zou zijn qua gezondheid.
7. Ik doe mijn best de natuur waar ik kom niet te vervuilen en zie de natuur als een onmisbaar deel van het leven.

Enquête 2

1. Groen, bos, bomen, wandelen, rust, oerkracht, dieren, Moeder natuur.
2. Dat natuur belangrijk is. Dat we er allemaal uit voortkomen én van afhankelijk zijn, ook al leven we in het Westen in een "moderne beschaving". We staan niet boven de natuur of buiten de natuur, we zijn er inherent deel van.
3. Rust, vredigheid, kalmte, ontspanning.
4. De mensheid probeert mijns inziens (in elk geval in het Westen) nog altijd de natuur te domineren en controleren (een idee uit de Verlichting). Daarbij heeft de mensheid met de industrialisatie en het kapitalistisch systeem veel van de natuur gereduceerd tot product en tot bronnen voor productie. Maar de mens is inherent

deel van diezelfde natuur én ervan afhankelijk. Zonder die natuur zouden we allemaal doodgaan.

5. De mens is een dier. De mens ziet zichzelf graag als beter dan dieren, een arrogant idee wat dieren niet in hun hoofd halen. Beiden hebben echter capaciteit tot het ervaren van empathie, liefde, verbondenheid, lijden, verlies, pijn en angst. Beiden zijn levende, sentient beings. De mens heeft alleen meer keuzevrijheid (we hoeven geen andere dieren te doden om te overleven) en een grotere capaciteit tot redeneren en het gebruikmaken van gereedschappen.
6. Als liefhebber van de natuur en als deel ervan. Ik kom er te weinig eigenlijk als ik kijk naar de rust en kalmte die de natuur me brengt.
7. Met de volgende metafoer: als een vriendschap waarbij je elkaar niet vaak ziet maar altijd weet dat er een band is en als je elkaar weer ziet na een tijdje, weet je weer waarom je vrienden bent en ga je gewoon verder waar je de vorige keer gebleven was.
8. Ik vond het een mooie film, heel mooi gefilmd. En ook interessant om iets meer te zien van het wilde leven in ons eigen kikkerlandje.
9. Waarderen van de wilde natuur in ons eigen land.
10. Het komt redelijk overeen maar het beeld van de natuur in de film is wel een stuk rijker dan mijn beeld van de natuur als het op Nederland aankomt.
11. Vertederend vanwege de baby-diertjes en hoe klein en schattig ze zijn en hoe ze met elkaar spelen. Verdriet vanwege de dood van een aantal van de dieren die we zagen in de docu, zoals toen de specht naar het kindje zocht maar er alleen nog een vleugeltje onderaan de boom lag. En rust vanwege de mooie beelden van de natuur, het weer, de rust in het bos, en de muziek.
12. Het heeft bevestigd hoe majestueus de mannetjes edelherten eruitzien als ze met een geheven hoofd en een kroonjuweel van een gewei over de heide heen kijken. Het heeft me geleerd dat ze een veel langere tijd doen over opgroeien en echt volwassen worden. En ik wist niet dat ze hun baby-hertjes achterlieten in het bos, zonder geur zodat ze veilig zijn.
13. Het heeft bevestigd dat kleine zwijntjes heel schattig zijn en grote zwijnen soms wat chagrijnig. En ik wist niet dat everzwijnen nesten bouwen, dat verbaasde me en vond ik leuk om te zien.
14. Het heeft bevestigd dat baby-vosjes heel schattig zijn. En ook de overeenkomsten tussen het gedrag van katten en vossen viel me op in hoe ze spelen en bij hun

moeder drinken, etc. En hoe knap het is hoe ze in de winter op woelmuizen jagen in de sneeuw.

15. Vooral bevestigend in dat het schitterend is om te zien hoe ze het water in glijden en er weer uit vliegen. En ik wist niet dat ze nog een tweede leg deden en dat het mannetje zoveel helpt met broeden en voeren.

Tine (WILD)

Enquête 1

1. Planten en dieren, mooie landschappen op aarde
2. Indrukwekkend, complex en prachtig
3. Rust. Klein zijn en deel van iets groot zijn.
4. Mensen zijn deel van de natuur maar hebben in het algemeen een negatieve invloed.
5. Mensen zijn dieren alleen met meer keuzes.
6. Ik ben deel van de natuur maar niet genoeg.
7. Ik zie mezelf als deel van de natuur maar dan afgezonderd.

Enquête 2

1. Groen, bossen, schoonheid, wreedheid, water, ...
2. Mooi, sterk, kwetsbaar, zot, complex, indrukwekkend
3. ALLES; blijdschap, verdriet, hulpeloosheid, onder de indruk
4. Deel van de natuur maar toch ver van, een vreemde tak. Een soort nonkel die in de familie business is gaan studeren terwijl de rest allemaal kunstenaars of bouwvakkers zijn.
5. De cirkel van het leven is hetzelfde, ook wij worden hulpeloos geboren, moeten eten en gaan dood. Alleen heeft de mens meer keuze en zijn dieren meer deel van een organisch systeem.
6. Als iemand die business is gaan studeren terwijl de rest van de familie kunst doet en zijn eigen huizen bouwt. Ik heb wel wat gemeen met hen en bezoek ze af en toe maar hou me met heel andere dingen bezig.
7. Klein deel van iets groot maar een beetje erbuiten. Ik heb wel erg veel respect voor de natuur en hou er erg van.
8. Verrassend mooi en interessant
9. De cirkel van het leven stopt nooit in de natuur en 'kijk hoe mooi de Veluwe is'
10. Moeilijke vraag, dit is wel hoe ik natuur zie denk ik?

11. Ik word altijd een beetje boos als ik natuurfilms kijk maar kan mij daar snel bij neerleggen. Boos omdat dieren echt wreed kunnen zijn maar dat is deel van het leven. Dat is misschien hoe ik mij er wat vanaf voel, ik hoef niets te vermoorden om te leven maar kan gewoon een boterham met choco uit de kast halen. Ik word er ook wel blij van omdat het erg mooi is, en hoewel ik mij vaak zorgen maak over klimaat en natuurbehoud word ik aangenaam verrast over het feit dat er nog zulke dieren in Nederland leven.
12. Ik wist niet dat Nederland die had??
13. Ik wist ook niet dat Nederland die had?!
14. Niet veel denk ik, ik vond vossen al best cool.
15. Ook niet veel denk ik, ik heb al vaker documentaires met ijsvogels gezien. Het lijkt me wel vermoeiender een ijsvogel te zijn dan ik dacht. Mijn beeld van buizerds is wel verandert, die ene was echt Joffrey van Game of Thrones.

Interview

M: Okay, het gaat heel kort zijn. Ik wil graag twee vragen die je had beantwoord... Met je bespreken. Namelijk de vraag op de vraag "Heeft de film emoties bij u losgemaakt, zo ja, welke?" antwoordde jij: "Ik word altijd een beetje boos als ik natuurfilms kijk, maar daar kan ik mij snel bij neerleggen. Boos omdat dieren echt wreed kunnen zijn, maar dat is deel van het leven. -

T: Ja.

M: - Dat is misschien hoe ik er mij wat vanaf voel: ik hoef niks vermoorden om te leven, maar kan gewoon een boterham met choco uit de kast halen. Ik word er ook wel blij van omdat het erg mooi is. Omdat ik mij vaak zorgen maak over natuurbehoud en het klimaat was ik aangenaam verrast over dat er nog zulke dieren in Nederland leven." Waar ik vooral in geïnteresseerd was, is het eerste stukje van je antwoord. Namelijk, dat je altijd een beetje boos wordt als je naar natuurfilms kijkt, omdat dieren echt wreed kunnen zijn. Kan je daar iets meer over uitleggen?

T: Onder andere. Eh... Ja, nee. Eh... Nee, inderdaad boos, soms, omdat ge dan een film zigt aan het kijken, en ik houd heel van dieren, dan denk ik zo "oh, wauw!". Nu gaat het een - ja, ik kijk dat graag omdat ik dat mooi vind.

M: Mhm.

T: Maar dan is het toch altijd... Zoiets dat er dan gebeurt, maar dat is vaak ook in de verhaalvertelling, denk ik, van veel dierendocumentaires...

M: Mhm.

T: Dat er toch... Ja, zo medelijden wordt gewekt met de prooi, of misschien ligt dat aan mij, dat weet ik niet. Maar ehm...Dat daarin zo "Och arme, dat dier sterft", dan ben ik zo even boos op die vos, maar dan heel snel daarna is het van "okay". Maar ja, dat is wel een vos, dus... Duh. (Lacht)

M: Ja, okay. Dus je hebt dan in eerste instantie een soort van die emotie, waarvan jij denk dat die een soort van bij jou getriggerd wordt in hoe de film is opgezet - zeg ik dat goed, zo?

T: Ja, ongeveer. Ik vind dat vooral - het beste voorbeeld is daar Planet Earth, zo die scene met die hagedissen, dat die moeten wegvluchten voor die slangen.

M: Ja, ja, ja, ja.

T: Daar - dat vind ik zo het opvallendste. Hier vond ik het wel meevallen, maar dat is zo toch altijd, ja, een emotie die zo even naar boven komt en dan gerationaliseerd wordt.

M: Maar rationaliseer jij die zelf, of wordt die gerationaliseerd door de film?

T: Allebei.

M: Allebei. Okay.

T: Ook vooral omdat - ja, ge hebt dan eerst die vos, die dan dat everzwijnbiggetje dooddoen, of die valk die zijn broer uit het nest gooide.

M: Ja.

T: Maar dan... Ja, oei, daarna hebt ge wel inderdaad het verhaal verder, waardoor ge zo ziet: "Ja, okay, het is een logisch ding dat - ja, die dieren moeten eten" en dat is zo, ja. Ik weet niet hoe ik dat moet uitleggen.

M: Nee, ik snap het, ik snap heel goed wat je bedoelt.

T: Okay. Gelukkig.

M: Dan had ik nog... De vraag - want je had het toevallig al over die buizerd.

T: Ah, die buizerd, ja.

M: Ja. "Wat voor effect heeft de film gehad op uw beeld van ijsvogels?" "Ook niet veel denk ik, ik heb al vaker documentaires met ijsvogels gezien. Het lijkt me wel vermoeiender een ijsvogel te zijn dan ik dacht." Maar het meest interessante deel van je antwoord vond ik "Mijn beeld van buizerds is wel veranderd. Die ene was echt Joffrey van Game of Thrones." Kun je daar nog iets over uitbreiden?

T: (lacht) Ja, sorry dat ik niet superserius heb geantwoord.

M: Nee, associatie is associatie!

T: Ja, ik vond het de beste uitleg. Ja, nee, dat is weer een zo van die... Wacht, mijn hond is aan het lawaai maken. (INTERRUPTIE). Okay. Ehm... Nee, awel, ge hebt dan zo heel veel van die verhalen waarin ge zo wel kunt zien: "Ah, okay, die dieren moeten eten" en ik weet

wel dat dieren andere dieren eten, maar dat was echt zo “wow, die buizerd heeft gewoon zijn eigen broer uit het nest gegoooid!”.

M: Mhm.

T: Wat dan zo'n extra laagje - allez, dat was zo niet nodig. Daar was ik wel van verrast, dat zo een soort... Niet helemaal zinloos, want dan krijgt die natuurlijk meer eten en houdt hij meer kans om te overleven of zo, maar dat...

M: Niet nodig? Kan je daar...

T: Zinloos geweld. Zo... Dat dat niet alleen mensen zijn die dat doen.

M: Denk je dat een buizerd er op zo'n manier over nadenkt?

T: Ja, nee, natuurlijk niet. (Lacht) Nee, want die buizerd - ja, dat is gewoon instinct: “ah ja, ik wil meer eten hebben, dus ik ga gewoon deze andere vogel eruit gooien”

M: Aha.

T: Maar op dat moment was ik daarover wel echt zo “wow” (lacht) “savage”.

M: Ja. Ja, dat klopt.

T: Maar ja, dat is zoiets wat ge dan daarna ook wel kunt... Rationaliseren. Maar bij die buizerd vond ik dat iets moeilijker, omdat dat meer op zinloos geweld lijkt. Ik associeer heel veel, ik projecteer heel veel -

M: Mhm.

T: - op dieren als ik documentaires zie. Ik denk dat dat normaal is?

M: Ja.

T: Maar ik weet niet of... of het de bedoeling is.

M: Mhm.

T: Of zo.

M: Okay. Nou, dit waren alle vragen die ik wilde stellen.

Simone (WILD)

Enquête 1

1. Als ik aan natuur denk, dan denk ik over wilde gebieden waar weinig van de mens terug te zien is. Ik denk aan dichte bossen met allerlei wilde dieren, waar het ook 's nachts nooit stil is. Het woord 'natuur' doet mij ook denken aan andere gebieden, zoals het poolgebied in het noorden of de vlaktes van Azië of Afrika. Ik associeer natuur eigenlijk een stuk minder met de natuur hier in Nederland, of zelfs de parkjes in de buurt. Natuur voelt altijd groot en spectaculair, ver weg en onaangetast.

Helaas weet ik ook dat 'onaangetast' al bijna niet meer opgaat tegenwoordig, vanwege (plastic) vervuiling, boskap etc.

2. Ik vind het belangrijk dat met z'n allen de natuur bewaren en ervan genieten.
3. De natuur roept bij mij een gevoel van rust op. In de natuur ben ik even weg van alle drukte en stress. Ik wandel graag om te ontspannen. Wat ook helpt is dat natuur zo groot en overweldigend kan zijn dat ik mij klein voel en daardoor van alles kan relativiseren. Ik denk dat ik meer en beter kan nadenken over wat mij nu echt bezighoudt en waar ik nu echt passie voor heb.
4. Mensheid in relatie tot de natuur: Ik denk dat mensen in relatie tot de natuur te weinig doen om deze natuur te beschermen. We verbruiken te veel in bepaalde delen van de wereld. In sommige delen van de wereld zijn mensen hopelijk meer bewust dan hier. Ik denk daarnaast dat sommige mensen te weinig tijd door brengen in de natuur waardoor dit ontstaat.
5. Ik denk dat tussen mensen en dieren zeker overeenkomsten zijn. Bepaalde gedragingen zijn herkenbaar voor ons, met name in de grote zoogdieren (mensapen, olifant, leeuwen). Hoewel ik ook denk dat we dit idee misschien juist hebben omdat natuurdocumentaires dieren op een bepaalde manier verbeelden of construeren dat dit zo lijkt.
6. Ik voel mij soms geen onderdeel van de natuur. Ik denk dat sommige samenlevingen intussen relatief ver van de natuur afstaan en daarom ook niet goed weten hoe ze er mee om moeten gaan. In mijn woonplaats is veel water en ook best wel wat groen, maar omdat dat allemaal aangelegd en gecontroleerd is, kwalificeer ik dat denk ik niet als 'natuur' zoals we die op TV zien.
7. Uw verhouding met de natuur: Ik ga graag wandelen in parkjes in mijn woonplaats, of even naar het strand. Ik geniet daarvan en het maakt mij rustig en ontspannen. Ik probeer - net als veel andere denk ik - wat bewuster te leven om de natuur te behouden. Misschien moet ik maar eens van bank wisselen, als alles wat gezegd wordt over de Rabobank waar is.

Enquête 2

1. Ik denk aan ontspannen in de natuur en wandelen. Ik denk aan de natuur die we hier in Nederland hebben en dat we onderschatten hoe mooi deze wel niet kan zijn.
2. Ik vind dat we de natuur moeten koesteren en er goed mee om moeten gaan. We moeten de natuur beschermen en in sommige gevallen controleren.

3. De natuur roept bij mij gevoelens van rust en kalmte op. Het doet mij ontspannen en verwonderen.
4. Ik vind dat de mensheid mag genieten van de natuur, op een verantwoorde wijze. Ik denk dat we beter om moeten gaan met de ruimte die wijzelf hebben en de ruimte die de natuur geven. Ik begrijp dat we niet in alle gevallen de natuur haar gang kunnen laten gaan, maar ook andersom moeten we soms zelf compromissen sluiten om de natuur te beschermen.
5. Na het bekijken van de documentaire zie ik heel mooi dat zorgen voor de kleintjes van moeders. De documentaire maakt de dieren ook wel erg menselijk door ze op een bepaalde manier te omschrijven en hun gedrag uit te leggen. Dat maakt het herkenbaar, alsof de dieren net zo zijn als wij.
6. Ik mijzelf als onderdeel van de natuur. Ik denk dat mensen ook deel zijn van de natuur, ook al leven we niet meer zo duidelijk IN de natuur.
7. Mijn verhouding met de natuur is goed. Ik geniet ervan als ik wil, ik heb een parkje in de buurt. Ik denk dat ik te weinig ga, maar gelukkig is 't wel dichtbij.
8. Ik vond het een prachtige film met grappig commentaar van André.
9. Ik denk dat de boodschap van de film is dat het leven op de Veluwe nooit stil staat en dat de dieren daardoor meer op ons lijken dan we denken.
10. Dit is een stukje natuur in Nederland dat ik zelf nooit bezocht heb, maar dat ik wel heel mooi vind. Na het kijken van de film zou ik er graag naar toe willen om zulke dingen misschien zelf te zien of te fotograferen.
11. Tijdens het kijken van de film voelde ik mij verrast. Ik wist wel dat we natuur hadden in Nederland, maar het is nu wel heel mooi in beeld gebracht.
12. Ik voelde mee met de dieren terwijl de moeders hun kalfjes beschermden en zag de gelijkenis tussen mensen en dieren toen de mannetjes streden om de vrouwtjes.
13. Ik wist niet veel van everzwijnen, maar wat een snoetjes die kleintjes. Ik wist niet dat die volwassen dieren zo groot waren.
14. Mijn beeld van vossen is niet echt veranderd, behalve dan dat ik niet wist dat vossen ook bessen aten.
15. Leuk dat ijsvogels ook zo'n ritueel hebben om elkaar te verleiden. Het vangen van de vis en doorgeven naar het vrouwtje vond ik prachtig. Daarnaast moest ik lachen om de dikke kuikens in het nest die geen honger meer hadden terwijl moeders aankwam met vis.

Sjoerd (WILD)

Enquête 1

1. Natuur is een breed woord, voor mij is natuur nogal alomvattend. Dieren, planten, microbiologie, medische zaken, het menselijk lichaam, leefomgeving, het klimaat, het weer; dat zijn ongeveer de belangrijkste zaken waar ik aan denk.
2. Ik geloof dat de natuur met de meeste respect en tegelijkertijd de meeste nieuwsgierigheid benaderd moet worden. De mens en zijn belangen zijn niet belangrijker dan de natuur en één de mens heeft een enorm grote verantwoordelijkheid om de natuur te behouden en te laten leven.
3. Ik ben vaak onder de indruk van de natuur, maar ik ben vaker bezorgd over de natuur omdat het nu echt heel hard de verkeerde kant op gaat.
4. Ik denk dat we te positief zijn over onze relatie tot de natuur. Veel mensen (waaronder soms ikzelf) zien de natuur als iets moois en iets dat we ook voor amusement en recreatie kunnen gebruiken; terwijl het iets is waar het helemaal niet goed mee gaat en het is ook iets gevaarlijks. Ik denk dat mensen de natuur heel lastig kunnen inschatten; maar ik vind het ook zeker heel goed dat er ontzettend veel mensen onderzoek doen en steeds weer nieuwe dingen ontdekken.
5. Tussen mensen en dieren zijn er veel meer overeenkomsten dan verschillen. Dieren kunnen communiceren, vaardigheden aanleren, hulpmiddelen gebruiken, sociaal met elkaar in groepen leven, hiërarchieën vormen, en sommige dieren kunnen met mensen communiceren. Natuurlijk zijn er ook verschillen zoals dat mensen cultuur kunnen maken en meer cognitieve vaardigheden hebben zoals zelfreflectie, maar over het algemeen denk ik dat mensen erg dicht bij dieren staan.
6. Dit is een hele lastige vraag. Ik sta in mijn denkwijze op een positieve manier tegenover de natuur (denk ik) maar qua kennis ben ik een leek. Verder heb ik een huisdier en maak ik regelmatig beslissingen op basis van de invloed die het zal hebben op het klimaat en de natuur (afval scheiden, vooral vegetarisch eten, voor kleine afstanden de fiets of het ov nemen). Toch vind ik wel dat ik te weinig doe. Ik werk ver van huis dus moet ik vier dagen per week lange afstanden rijden met de auto. Ik kom bij boodschappen en bij andere aankopen ontzettend vaak plastic verpakkingen tegen. Ik wil dus heel graag zeggen: ja ik sta superdicht bij de natuur en ik red dagelijks een bedreigde diersoort en ik heb een waterfilteringsinstallatie

in de achtertuin staan, maar puur door de manier waarop ik leef doe ik onbewust veel schade aan de natuur.

7. Dit wordt een herhaling van het vorige antwoord; ik probeer goed met de natuur om te gaan maar ik leef op een manier waardoor mijn consumentengedrag en mijn leefwijze automatisch schade toedoen aan de natuur.

Enquête 2

1. Ik denk aan ecosystemen die overal bestaan. Hoe mensen, dieren en planten allemaal naast elkaar leven.
2. Ik ben positief over natuur, ik vind dat de mens een verantwoordelijkheid heeft om de natuur te beschermen en om de natuur te begrijpen.
3. Ik zie de natuur als iets dat beschermd moet worden. Dus ik ben best bezorgd over de natuur. Toch ben ik blij dat er nog best veel natuur is. Ik raak soms gefrustreerd als ik zie en hoor hoeveel mensen de natuur bewust en onbewust veel kwaad doen.
4. Ik zie de mens als een onderdeel van de natuur, dus niet als een soort overheerser van de natuur. Wel moeten we verantwoordelijk met de natuur omgaan en onze macht gebruiken om de natuur overeind te houden.
5. De mens is technisch gezien een dier en er zijn wat basis gedragingen die we gemeen hebben met dieren, vooral met dieren die ook in groepen leven. Daarbij denk ik aan paringsgedrag, moederlijke instincten, bepaalde manieren van communiceren. Toch is de mens wel erg anders dan de meeste dieren omdat wij op een aparte manier zelfbewust zijn en betekenis geven aan dingen die niet inherent een betekenis hebben.
6. Ik ben een erg klein onderdeel van 'de natuur' als groot geheel en ik denk dat ik de natuur meer kwaad doe dan goed, vooral onbewust. Toch ben ik iemand die probeert om bewust om te gaan met de natuur. Verder sta ik dicht bij de natuur als je meeneemt dat ik een huisdier thuis heb lopen die ik in leven houd en vermaak.
7. Ik probeer bewust te leven om de natuur te helpen, maar ik ben niet iemand die veel naar natuurgebieden gaat of wandelingen door het bos maak. Ook weet ik er niet zoveel van. Ik denk niet dat ik een erg intensieve verhouding heb met de natuur.
8. Interessant, goed gefilmd, maar ze maken het wel een soort 'feelgood' film waarbij alle dieren namen krijgen en ze een narratief in beeld brengen dat een beetje te mooi bij elkaar past.
9. Dieren hebben levens die verdacht veel op die van mensen lijken. Babydieren zijn schattig.

10. Ik zie de natuur als meer onpersoonlijk, procesmatig. Ik realiseer me dat dieren elk jaar door deze gedragingen heen gaan, ik denk niet dat de emotionele betekenis die er in de film aan wordt gekoppeld er daadwerkelijk is voor de dieren zelf.
11. Babydieren zijn echt heel schattig.
12. Het beeld dat geschetst wordt van edelherten is een soort macho-dier die altijd wil pronken met het gewei.
13. Ik realiseerde me niet dat everzwijnen zo vaak prooi zijn voor vossen. Misschien komt dit door het formaat van de dieren.
14. Ik wist niet dat vossen vlees en planten eten, ik dacht dat ze vooral vlees aten.
15. Het heeft laten zien hoe ijsvogels jagen, dit heb ik nog niet zo in beeld zien komen.

Talitha (WILD)

Enquête 1

1. Natuur omvat alles. Er is natuur die we niet kunnen zien omdat het heel klein is, maar ook dit is natuur. Je hebt gecontroleerde natuur en helaas nog heel weinig ongerepte natuur.
2. We moeten het koesteren. Het is essentieel voor ons eigen bestaan, het is bijzonder en we moeten het beschermen waar mogelijk.
3. Rust en ontspanning
4. Wij zijn ons niet bewust dat we met veel handelingen die we op een dag doen de natuur beïnvloeden. Vaak is dit negatief. Maar ik denk dat de mens ook in staat is om veel te betekenen voor de natuur als ze zich niet meer van bewust worden.
5. Verschillen: de mens voelt zich vaak superior ten opzichte van dieren en zien onszelf niet als dieren.
Overeenkomst: we zijn allemaal opgebouwd uit DNA
6. Ik zou willen zeggen gelijkwaardig, maar ik denk dat ik in mijn handelingen mijzelf soms boven de natuur stel. En ik vind dat we natuurlijk moeten beschermen, maar dit komt ook deels doordat wij mensen hier zelf ook profijt van hebben
7. Ik probeer zo goed mogelijk met de natuur om te gaan en mijn handelen zo nodig aan te passen als dat in mijn macht ligt

Enquête 2

1. Natuur omvat alles, van groot tot klein. Naast de zichtbare natuur van planten en dieren, behoren ook bacteriën en schimmels tot natuur.

2. Ik vind dat we zorg moeten dragen voor de natuur. We moeten samenleven met de natuur en het niet als ons eigendom zien.
3. Ik word blij van natuur en kan enorm genieten van een wandeling in de natuur. Ik maak me ook zorgen over veel bedreigde diersoorten en het klimaat waardoor we natuur in gevaar brengen.
4. We mogen genieten van natuur, maar moeten het niet uitbuiten. Omdat we een grote invloed hebben, moeten we ook voor de natuur zorgen.
5. Mensen zijn dieren. We willen onszelf echter onderscheiden van andere dieren omdat we meer cognitieve capaciteiten lijken te hebben.
6. Gelijkwaardig, niet erboven, niet er onder.
7. Ik probeer mijn beste te doen om zo goed mogelijk voor de natuur te zorgen en om zo'n klein mogelijk impact op de natuur te hebben, maar ik merk dat dat helaas niet altijd lukt.
8. Leuk om de natuur in Nederland te zien. Het was ook leuk dat je steeds dezelfde (groepen) dieren volgde. Je kon op die manier met ze meeleven.
9. Misschien dat de boodschap van de film is dat dieren niet veel van ons verschillen. En hopelijk dat mensen zich realiseren om goed voor deze dieren te zorgen.
10. Ze vermenschlijkte de dieren wel vaak. Met als doel meer entertainment, leek het. Ik denk dat het voor veel mensen daardoor meer aanspreekt, wat ik positief vind. Echter zie ik de natuur zelf niet op die manier.
11. Soms verbazing, ik vond het goed dat de documentaire zich niet schuwde van ellende. Zoals de buizerd die zijn broer/zus uit het nest gooit, het everzwijntje dat door de vos gevangen wordt en het edelhert die bij een gevecht dood is gegaan. Ik vind het verdrietig om te zien, maar begrijp dat we natuur zo werkt.
12. Het meeste wat over edelherten werd verteld wist ik al. Ik verbaasde me wel hoe de paring er uit zag.
13. Ik heb meer geleerd over hoe everzwijnen een nest bouwen en dat eerdere nakomelingen bij de vader en moeder blijven.
14. In de film schetste ze het beeld dat er een verschil was tussen vrouwelijke en mannelijke vossen. Ik ben benieuwd of dit echt zo is als ik er meer over zou opzoeken. Bijvoorbeeld dat mannelijke meer stoeien.
15. Ik vond ijsvogels al heel leuk, maar ik vond het heel leuk om te zien hoe goed ze eigenlijk konden zwemmen en visjes konden vangen.

Whats-app interview

[14:48, 6/19/2019] Mardie Vermunt: Ik had nog een vraagje over een van jouw antwoorden in de enquête

[14:48, 6/19/2019] Mardie Vermunt: ik weet dat het drie eeuwen geleden is

[14:49, 6/19/2019] Mardie Vermunt: maar je had dit gezegd:

[14:49, 6/19/2019] Mardie Vermunt: 14. In de film schetste ze het beeld dat er een verschil was tussen vrouwelijke en mannelijke vossen. Ik ben benieuwd of dit echt zo is als ik er meer over zou opzoeken. Bijvoorbeeld dat mannelijke meer stoeien.

[14:50, 6/19/2019] Mardie Vermunt: Ik vroeg me af of je nog iets ervan kan herinneren, en zo ja, wat specifiek jouw nieuwsgierigheid hier aansprak?

[15:26, 6/19/2019] Talitha Tijsterman: Wat ik me nog kan herinneren is dat ze zeiden dat de jonge mannelijke vossen meer stoeien dan de vrouwelijk vossen. En ik vroeg me af of dit biologisch correct was of dat dit een (antropomorfische) toevoeging was omdat ze dat leuk vonden.

[15:27, 6/19/2019] Talitha Tijsterman: Is dat iets duidelijker?

[15:57, 6/19/2019] Mardie Vermunt: Ja! Thanks!

[16:06, 6/19/2019] Mardie Vermunt: Nog een klein addendum

[16:06, 6/19/2019] Mardie Vermunt: Wat vond je er dan antropomorphisch aan?

[16:18, 6/19/2019] Talitha Tijsterman: Sowieso was de hele film heel antropomorphisch door de manier waarop de film werd ingesproken en de verhalen die ze bij de beelden vertelden.

[16:20, 6/19/2019] Talitha Tijsterman: Volgens mij is er een verschil in gedrag bij jongens en meisjes. (Daar kun je je over afvragen of het cultuur bepaald is of biologisch) maar dat kwam ook heel erg naar voren in het verhaal over de vossen.

[16:25, 6/19/2019] Mardie Vermunt: Cool

[16:25, 6/19/2019] Mardie Vermunt: Duidelijk

Kirsten (WILD)

Enquête 1

1. Watervallen en bergen
2. Dat we deze moeten beschermen.
3. Rust.
4. Als een relatie waar hard aan gewerkt moet worden om het te laten werken.

5. Mensen kunnen dusdanig veel invloed hebben op hun omgeving, dat ze daarmee ook verantwoordelijkheid krijgen om het op een verantwoorde manier te doen. Dieren hebben deze invloed niet, dus zijn daarmee kwetsbaarder.
6. Ik zie mezelf zowel onderdeel van de natuur als erbuiten, omdat onze Westerse maatschappij erop ingericht is om deze buiten te houden. Ik zou graag zien dat er meer acceptatie van de natuur in onze directe omgeving zou ontstaan!
7. Natuur opmerken om mij heen, hoe klein dan ook, vind ik geweldig. Ik kan ook veel rust halen uit in de natuur zijn. Dus ik zou zeggen, mijn relatie is goed, maar mijn impact op de natuur kan altijd minder.

Enquête 2

1. Bij het woord natuur denk ik aan grote bossen, strand, wandelen in de bergen, hardlopen in bossen en picknicken met vrienden.
2. Mijn opvatting over de natuur is dat wij als mens moeten ondersteunen. Natuur als ecosysteem is enerzijds heel krachtig maar kan ook heel kwetsbaar zijn. Deze verantwoordelijkheid hebben wij omdat wij dusdanig invloed hebben om de omgeving om ons heen.
3. Innerlijke rust, maar ook ontzag.
4. Ik zie de mensheid als onderdeel van de natuur, maar wel in een grote machtspositie.
5. Mensen zijn dieren, maar de mens kan nu zulke grote veranderingen teweegbrengen dat de balans zoek is, die we alleen zelf weer kunnen herstellen als we niet als mensheid ten onder willen gaan. Denk aan grote bossen kappen, klimaatverandering etc.
6. Ik zie mezelf niet als onderdeel van 'de natuur', het grotere ecosysteem, omdat ik dusdanig gebruik maak van menselijke gemakken en creaties, zoals supermarkten en openbaar vervoer, en in een huis woon met elektriciteit en gas.
7. Eenzijdig. Ik probeer mijn steentje bij te dragen aan een gebalanceerde, ethische omgang met dieren en natuur en ik kan ook heel erg genieten van buiten zijn, maar ik ben mij ook bewust van de schade die ik (en wij als mens) aanbreng waarop 'de natuur' niks in te brengen heeft.
8. Leuk om te zien, ik ben recent nog op de Veluwe geweest en heb geen herten of zwijnen toen gezien dus dit was wel redemption.
9. Dat er ook in Nederland prachtige natuur is en processen gaande zijn waar wij ons misschien niet bewust van zijn.

10. De natuurbeelden vond ik geweldig. Het is prachtig om deze dieren zich te zien ontwikkelen, en hoe complex bepaalde acties zijn. Dit sluit aan bij mijn beeld van de natuur, dat er zo veel redenen zijn om deze te beschermen.
11. Ontzag voor de pracht in Nederland. Maar ook ergernis aan de voice-over inhoud, deze vond ik te anthropomorfistisch en daardoor miste er de diepgang.
12. Ik heb nieuwe feiten over edelherten geleerd, zoals dat hun horens eraf vallen. Ik vraag me nu af in hoeverre de mens betrokken is bij deze edelherten, want dat wordt volkomen in het midden gelaten. Verder is mijn beeld van edelherten niet verandert, maar ik heb ook een sterke achtergrond in herten management vanuit mijn studie dus ik heb een goed beeld van hun leefwijze.
13. Mijn beeld is hetzelfde gebleven, ik vond kleine zwijntjes al schattig.
14. Ik heb vanuit de film meegenomen dat vossen echt nog wel hard leven, met de vrouwelijke jonge vos die verdreven wordt. Erg interessant hoe dit biologisch werkt, jammer dat het niet extra inhoudelijke achtergrond heeft gekregen in de film.
15. Niet bijzonder veel, het waren wel erg mooie beelden van jagen en badderen maar dit zijn wel de beelden die je altijd te zien krijgt bij ijsvogels.

Interview

M: Het interview gaat heel kort zijn, ik heb maar 1 vraag. Je had namelijk bij de vraag "Heeft de film emoties bij u losgemaakt, zo ja, welke?" "Ontzag voor de pracht in Nederland maar ook ergernis aan de voice-over inhoud. Deze vond ik te antropomorfistisch en daardoor miste er de diepgang." Kan je dat uitleggen? Vooral dat laatste stuk, over dat antropomorfisme, daar ben ik namelijk geïnteresseerd in.

K: Antropomorfisme. Ja, ik vond dat het commentaar bij de documentaire, dat het heel veel, uhm... Ja, een beetje van die verhalen eromheen waren. Ik zit even te denken hoor, het is alweer een tijdje geleden dat ik hem heb gezien. Nou ja, dat het een beetje op het familiegevoel van de diertjes werd - daar hadden ze het over. En "oh kijk, daar gaat vader en er gebeurt dit en dit" en het was allemaal heel lieflijk omschreven. Maar dat ik wel een paar keer zoiets had van: ja... maar... Ehhhh, volgens mij werkt het niet zo. En ik snap dat het dan goed is voor het verhaal, maar... Als je dan zelf iets meer - nou ja, de achtergrond, een beetje erin zit van hoe soorten juist leven... Dan vind ik het ook erg jammer, dat ze dan... Ja, dat je dan toch de kans mist om ook een beetje een soort... Onderwijselement erin te brengen.

M: Ja.

K: Ze wat mee te brengen in hoe dieren juist van ons verschillen en andere dingen juist heel tof kunnen zijn, maar nu werd het een beetje, een soort, lief en familievriendelijk gehouden, voor mijn gevoel.

M: Ja. Als ik het goed - als ik het kort samenvat: jij vond dus eigenlijk dat de antropomorfistische benadering de educatie in de weg zat?

K: Ja. En dat vroeg ik me ook af tijdens het kijken... Oh, doet hij het nog wel? Oh, je liep even vast.

M: Ja.

K: Dat vroeg ik me ook af tijdens het kijken: in hoeverre had het een educatief oogpunt, als meer een soort, ja, een beetje een soort van verheerlijking van de Nederlandse natuur.

M: Hmhm.

K: Om het even een beetje bot te zeggen. Want het zijn natuurlijk supermooie beelden, en ik had zoiets van "Wauw, hebben wij toch maar gewoon mooi in de buurt".

M: Hmhm.

K: Maar qua educatief oogpunt... Missen ze het wel een beetje.

M: Ja, okay. Okay! Nou, dat was het! Heb je toevallig nog andere dingen die je wilde zeggen over de film, of opmerkingen of aanvullingen? Dingen die je niet had kunnen zeggen in de enquête?

K: Mmmmmmm. Even denken... Nee, het was vooral echt die voice over. En, oh, ja, volgens mij heb ik dat ook wel in de enquête gezegd. Ik zat zelf ook... Ja, vooral met vragen ook, daarna. Van: "Dit zijn hele mooie beelden, en het is heel gaaf dat ze die shots hebben" maar voor mij blijft dan een beetje het gevoel hangen van "ik geloof het niet helemaal dat het allemaal zo... zonder invloed van de mens is, en ongemanagerd." En...

M: Ja.

K: Het was allemaal iets te gepolijst, zeg maar.

M: Mhm.

K: Ja... Maar ja, dat is natuurlijk ook wel weer je bioloog-perspectief.

M: Ja. Okay, cool. Nou, dankjewel!

Roos (DNW)

Enquête 1

1. Bij het woord natuur denk ik aan alles wat niet door de mens is gemaakt. Eerst aan mooie landschappen, bergen, oceanen, wilde dieren, maar daarna ook aan de kleine stukjes natuur in de stad.

2. Dat de natuur altijd een weg vindt en erg creatief is. Ik denk ook dat de natuur heel belangrijk is voor de mens en dat iedereen er behoefte aan heeft.
3. Van de natuur word ik rustig en krijg ik energie. Ik kan heel blij worden van bijvoorbeeld een veld vol bloemen of kwakende kikkers in een vijver. Zelfs bij grote natuurrampen ben ik verwonderd over de kracht en de onvoorspelbaarheid van de natuur.
4. Ik denk dat de meeste mensen wel respect hebben voor de natuur en er veel van houden maar dat men dat makkelijk vergeet wanneer het gaat om vervuiling, plastic en dergelijke.
5. Het verschil is dat mensen de mogelijkheid hebben ontwikkeld de natuur te verpesten. Dat komt door egoïsme, jezelf toch belangrijker vinden dan de natuur. De overeenkomst met dieren is dat ik denk dat dieren net zo egocentrisch zijn, maar dat dat niet uit balans is geraakt. Als een dorstige olifant plastic flesjes water zou kunnen meenemen zou die dat doen, hij is alleen niet zover doorontwikkeld.
6. Ik hou van de natuur, maar ik hou ook van het stadsleven. Ik probeer wel veel in contact te blijven met de natuur. Veel wandelen, fietsen, plantjes op mijn kamer en genieten van het weer, zowel van zon als regen.
7. Ik denk dat we wel een leuke relatie hebben, dat ik van de natuur hou en er respect voor heb, maar ik weet niet of de natuur hetzelfde over mij zou zeggen.

Enquête 2

1. Alles wat niet door de mens gemaakt is.
2. Ik hou van de natuur. Ik vind het mooi om te zien hoe het leven zich ontwikkeld heeft en hoe alles met elkaar in balans is. Toch hou ik ook van het stadse gemak.
3. Ik voel me rustig in de natuur. Ik word er ook blij van om dingen als bloemen en eendjes te zien.
4. Ik denk dat alle mensen wel gelukkig worden van natuur, en dat we graag groen om ons heen hebben. Zo erg zelfs dat we planten namaken van plastic om ze in ons huis te hangen. Ik denk wel dat we wat gemakzuchtig zijn wat betreft hoe we omgaan met de natuur. Ons eigen gemak en plezier staat toch boven het behoud van natuur en vervuiling.
5. Ik denk dat we hetzelfde zijn wat betreft instincten, overlevingsdrang, onvoorwaardelijke liefde voor het nageslacht, behoefte aan gezelschap. Het verschil is dat onze hersenen veel verder ontwikkeld zijn en wij nu eigenlijk alles 'bepalen'.

6. Ik denk dat ik zelf wel wat meer zou kunnen doen wat betreft behoud van de natuur. Minder plastic gebruiken bijvoorbeeld. Op het moment ben ik vooral aan het genieten van het studentenleven, wat zich voornamelijk in de stad afspeelt. Ik heb het idee dat ik 'later' meer in de natuur wil zijn, bij natuur wonen en veel wandelen enzo.
7. Zoals ik in bij de vorige vraag vermeld heb.
8. Mooi, maar een tikje saai vergeleken met andere Life achtige series
9. Ik denk dat het is om men te laten zien hoe mooi de natuur in Nederland kan zijn. Dat er ook meer natuur is hier dan we misschien denken. En om wat van te leren.
10. Het is iets uitgebreider dan ik had verwacht, maar komt aardig overeen met hoe ik dacht dat de Nederlandse natuur er uit ziet.
11. Wat lichte verwondering. En toch wel medelijden toen de kleine eendjes gepakt werden.
12. Ik wist niet dat er nog wilde kuddes paarden in Nederland waren. Ik vind ze wel indrukwekkend.
13. Beeld is wel hetzelfde gebleven. Vind ze er leuk uitzien, vooral de kleintjes. Ik vind het zielig wanneer ze eendjes eten, maar snap dat dat eenmaal is wat ze doen.
14. Is hetzelfde gebleven.
15. Heel leuk om te zien dat we die hebben. Wist wel dat ze er waren, maar had ze nog nooit gezien op beeld.

Carien (WILD)

Enquête 1

1. Ik denk aan landschappen in zowel binnen als buitenland. Ik heb associaties met bos en weidegebied, maar ook met de meer "exotische natuur" zoals ik die via documentaires ken, koralen, de diepzee of het regenwoud.
2. Het is iets kostbaars dat niet makkelijk terug te kijken is. Ik ben een voorstander van recreatie in de natuur maar ook voor het behoud van natuur omwille van natuur, ongeacht of mensen hier iets aan hebben.
3. Van verblijf in de natuur krijg ik vaak een rustig gevoel.
4. Ik vind dat de mens verantwoordelijk is voor de natuur tegenwoordig, aangezien zij zo veel veranderd hebben.
5. Enorm veel overeenkomsten. We zijn allemaal familie ;) Maar wij zijn alleen wat dieper gaan nadenken.

6. Ik geniet van natuur, en probeer haar niet te veel te verminderen.
7. Zie boven

Enquête 2

1. Ik denk aan bos en strand. Aan flora en fauna, aan de tuin bij mijn ouders.
2. Er is geen grote grens tussen "wilde" en "niet wilde" natuur. Het is een schaal. Natuur is ook iets kostbaars. Een plek waar je tot rust komt. En natuur heeft waarde op zichzelf, ook los van de mens
3. Positief. Kalmte en rust.
4. Ik denk dat de mensheid een verantwoordelijkheid heeft om biodiversiteit te beschermen en niet zomaar te verminderen. Maar natuur is iets wat ontstaat, met of zonder mensen. Dat maakt niets uit.
5. Ja we stammen van dezelfde voor ouders af. Maar de mens heeft meer macht over dieren dan andersom, en dus ook een bepaalde verantwoordelijkheid.
6. Ik maak dankbaar gebruik van de natuur.
7. Ik maak dankbaar gebruik van de natuur.
8. Leuk, wel te anthropomorfistisch af en toe
9. De natuur is een hecht systeem van relaties die altijd door zullen gaan.
10. Het komt vrij goed overeen. Ik vond de film wat dramatisch.
11. Ik vond het een mooie film, en het genoten van de beelden. Ik was wel af en toe geïrriteerd over de vermenselijking van de "gedachten" van de dieren.
12. Weinig. Ik was vrij neutraal en ben dat nog steeds.
13. Weinig. Ik vond het al mooie dieren en dat is nog steeds zo.
14. Weinig. Ik was vrij neutraal en ben dat nog steeds.
15. Weinig. Ik vond het al mooie dieren en dat is nog steeds zo.

Interview

M: Ja! Uhm... Jij had op de vraag "Wat vond u van de film?" uh... Geantwoord "Leuk, wel te antropomorfisch af en toe." Kan je dat iets verder toelichten?

C: Uhm... Ik denk dat het gene waar ik dat het meeste van had is dat ze op een gegeven moment zeiden dat het roodborstje bevriend was geraakt met het paard, geloof ik, als ik met het goed herinner. En toen dacht ik "Ja, da's niet waar".

M: (lacht)

C: Zeg maar "bevriend".

M: Ja, ja.

C: Dat vond ik een beetje antropomorfisch. Dat was denk ik degene waarvan ik het het meeste dacht.

M: Ja.

C: Want - en het zat er wel meer in, maar dan was het meer, zeg maar, leuk commentaar, in plaats van dat het echt - dat ze deden alsof het echt zo was. En dit was een situatie waarvan ik dacht: "Jongens, dat is niet zo."

M: Nee, nee, okay.

C: Uhm... Dus dat is denk ik wat ik daar - waarom ik dat zei,

M: Okay. Uh... En dan op de vraag "Hoe verhoudt de natuur in de film zich tot uw persoonlijke beeld van de natuur" "Het komt vrij goed overeen, ik vond de film wat dramatisch". Kan je daar iets meer over vertellen?

C: Uhm... Nou ja... Ze legde heel veel nadruk op de cirkel van het leven, en iedereen gaat dood maar dat hergebruiken we weer, iedereen heeft een doel. Dus dat vond ik een beetje een dramatisering van wat er gebeurde, of zo, dat het - ik vond dat er een beetje een verhaal op werd geplakt.

M: Mhm.

C: En dat is niet per se niet waar, maar ik denk dat dat de manier was om de boodschap te vertellen van de film. En als bioloog heb ik zo'n dramatisch verhaal niet nodig om die boodschap te begrijpen.

M: Nee, nee, okay.

C: Uhm... Dus dat is denk ik een beetje wat ik daarmee bedoelde.

M: Okay. En heb je nog verdere opmerkingen over de film of over de enquête? Dingen die je niet nog kwijt kon, of?

C: Uhm... Nou, wat me opviel is dat ik het gek vind om het in het Nederlands zo'n film - zeg maar in het Engels - ik vind het in het Nederlands zoveel knulliger klinken dan in het Nederlands. Dat is iets wat ik bedacht tijdens het kijken van die film. Uhm... En over de enquête denk ik - kijk, ik vind wetenschapsfilosofie heel erg leuk, dus de vraag "Wat is natuur?" is nogal gelaagd.

M: Ja, ja, ja.

C: Dus ik merkte dat ik dat best lastig vond om te beantwoorden op zo'n enquête, waar je toch een beetje... Dus ja, dat merkte ik tijdens het invullen, maar...

M: Mhm.

C: Ja, ik kan me voorstellen dat je daar niet zo heel veel mee kan, per se. Dus...

M: Nou ja, iedere feedback is feedback, en ik - met het bedenken van die vragen heb ik natuurlijk daarover nagedacht, van ja "Dit is... - het is een beetje heel erg het midden zoeken tussen "okay, welke vragen vragen wat ik wil weten, en welke vragen... uhm...

C: Want was je doelgroep biologen, of was je doelgroep mensen?

M: Mensen.

C: Ja, want ik denk namelijk dat ik daardoor, omdat ik een biologischere achtergrond heb, daar misschien meer over nadenk dan anderen en daarom er ook een genuanceerder beeld over heb.

M: Ja, ja, ja.

C: Dus wat dat betreft was het denk ik niet - denk ik dat het voor je enquête wel een goede vraag was.

M: Ja.

C: Maar dan voor mij misschien niet per se een hele goede vraag. Maar ja, verder, heb ik niet echt op- of aanmerkingen, geloof ik.

M: Okay. Nou, dat was hem dan.

Kelly (DNW)

Enquête 1

1. Ontspanning en rust, fascinerend
2. Ik vind de natuur erg fascinerend en mooi. Het is een gift waar we optimaal van kunnen genieten als we er juist mee omgaan, al is het ook niet altijd voorspelbaar.
3. Voornamelijk een zekere rust, maar op de achtergrond ook een bepaalde angst.
4. Deels als onderdeel van de natuur. Deels als facilitator van, maar ook zeker deels als oorzaak van verandering en negatieve beïnvloeding van de natuur.
5. De mogelijkheid gebruik te maken van de natuur en deze te benutten voor eigen geluk. Alleen gaat de mens er egoïstischer mee om, minder respectvol.
6. Als gast van.
7. In de basis goed, maar zeker ook ruimte voor verbetering.

Enquête 2

1. Een plek om te ontspannen en nieuwe dingen te ontdekken. Iets wat we niet voor lief moeten nemen.
2. Fascinatie over tot waar ze allemaal toe in staat is en hoe dingen werken.
3. Rust, verwondering.
4. Zowel facilitator als disrupter.

5. Drang tot overleven/voortplanting, egoïsme, ouder-kind liefde, al laat de gemiddelde mens elkaar meer met rust.
6. Redelijk ver af.
7. Niet slecht, wel ruimte voor verbetering. Ook nog onwetend op veel vlakken.
8. Interessant een keer een documentaire vanuit Nederland te kijken over de natuur, maar niet de beste natuurdocumentaire. De negatieve kanten van dit natuurreservaat kwamen bijvoorbeeld niet duidelijk aan bod.
9. Veel levende wezens zijn van elkaar afhankelijk, er zit een hiërarchie in die moet blijven bestaan om de natuur te behouden. Echter zijn veel getoonde beelden een gevolg van het feit dat de dieren in een ruimte opgesloten zitten die eigenlijk te klein is voor de hoeveelheid.
10. Redelijk gelijk wel, al zijn er veel kleine dingen en details in de film waar je zelf niet makkelijk aan denkt.
11. Niet per se.
12. Meer kennis en inzicht over hoe deze dieren leven in een kudde, hoe er omgegaan wordt met veulens. Ook interessant te zien met hoeveel ze zijn op een geselecteerd stuk land en wat het effect daarvan is.
13. Meer kennis en inzicht in hoe deze dieren leven en jagen.
14. Geen effect eigenlijk.
15. Weinig effect, meer kennis over het spel tussen man en vrouw.

Interview

M: Nou ja, ik heb 1 vraag voor je. Dus het is echt een heel kort interview. Je had namelijk in de enquête, de eerste enquête die je hebt ingevuld... Op de vraag "Waar plaatst u uzelf in relatie tot de natuur" had je geantwoord "Als gast van". En toen heb je de documentaire gekeken, en toen heb je - de tweede keer heb je beantwoord op dezelfde vraag "Redelijk ver af."

K: Mhmh.

M: Dan ben ik benieuwd wat - of je eventueel zou kunnen bedenken wat die verandering veroorzaakt heeft, waar je denkt waar dat aan lag, of...

K: Ja, ik zat natuurlijk echt na te denken "wat heb ik bij de eerste ingevuld?"

M: Ja.

K: Mijn hoofd onthoudt niks meer. Uhm. Ja. Uhm. Ik vond het sowieso - ik vond het sowieso lastige vragen om echt een goed antwoord op te kunnen geven.

M: Ja.

K: Maar... Uhm... Ja, weet je wat het is, ik zie mezelf nog steeds wel als... Uhm, als een gast van de natuur, maar er zijn ook zoveel dingen die ik niet weet, of... Het bestaan niet vanaf weet, zeg maar, of bepaalde processen gewoon totaal niet bekend mee ben. Dat in dat opzicht dat ik denk "Ja, eigenlijk sta ik er best wel ver vanaf". En heel veel processen - als je bijvoorbeeld naar het tropisch oerwoud of iets kijkt, zeg maar, ja... Dat is echt heel ver weg en ik weet er niet heel veel van. En ik vind het leuk om documentaires daarover te kijken, dat doe ik ook best wel vaak, maar... Eigenlijk weet je er niet heel veel van.

M: Nee. En heb je dan het idee dat het kijken van die documentaire jou daaraan herinnerde, misschien? En dat je daarom dan dat antwoord zo anders gaf?

K: Ja, dat zou kunnen dat ik... Daardoor weer bewust werd van "Ja, er zijn eigenlijk zoveel dingen die ik niet weet."

M: Mhmh.

K: In dat opzicht dat ik, ja, daarom waarschijnlijk een antwoord - ander antwoord heb gegeven. Want in principe, wat ik zeg, ik voel me wel nog steeds een gast van de natuur. We moeten er gewoon met respect mee omgaan en er zijn bepaalde dingen waar we ook niet aan moeten komen.

M: Ja.

K: Of waar we naast moeten leven, in plek van, er iets mee doen. Uhm...

M: Kan je daar een voorbeeld van noemen? Van een stuk natuur waarvan je zou zeggen: daar moet je vanaf blijven?

K: Ja, we moeten niet al het regenwoud kappen.

M: Mhmh. Okay.

K: Anders - anders hebben de aapjes geen woongebied meer. (lacht)

M: (lacht) Duidelijk.

K: Ja. Ja, dat is altijd - mijn oom uit Indonesië zegt, hij zegt: "Ja, als je - als wij kijken wat we voor soja en palmolie allemaal platleggen, als ik nou zie hoe weinig apen we hier tegenwoordig nog hebben, zeg maar, dan..."

M: Ja.

K: Dat zijn dingen, die zouden niet nodig moeten zijn.

M: Mhmh.

K: Ja. Uhm... Dus dat. Waar zat ik in mijn verhaal precies?

M: Ik weet het ook niet meer, sorry. Ik heb je wel een beetje van je verhaal gebracht. Uh... Nee, ik durf het eerlijk gezegd niet meer te zeggen. Sorry.

K: Ja. Maakt niet uit. Maar dat is in elk geval - dat ik denk ik door het kijken van die documentaire wel meer... Uhm... Ja, wel weer dacht van, oh ja, als je dan echt naar bepaalde specifieke dingen gaat kijken over... Ja, een strontvlieg, hoe die zijn leven voortzet, daar denk je in het normale leven niet over na. Of weet je eigenlijk - ja, je weet dat ze er zijn, maar je weet er niet echt het achterliggende van.

M: Mhmh.

K: En... Ja, wij hebben nu die documentaire op Netflix gekeken, die "Our Planet".

M: Ja!

K: Dan denk je ook: ja, er zijn zoveel dingen waar je gewoon - en zoveel verschillende diersoorten en... Allerlei verschillende vogels, kikkers, en alles waar je eigenlijk gewoon helemaal niks vanaf weet. Als je dan denkt, eigenlijk...

M: Ja.

K: Eigenlijk staan we zover van bepaalde zaken af. Ja. Dat.

M: Okay. Duidelijk. Had je misschien nog iets anders wat je wilde vertellen, over wat je vond van de documentaire of dingen die je niet kwijt kon in de enquête?

K: Uhm... Hij laadde bij ons heel slecht, ik heb er echt zo lang over gedaan om hem te kijken.

M: Oh, dat vind ik echt heel raar.

K: Ja. Ja, ik heb hem eerst in google geprobeerd, dat lukte niet, toen zijn we naar internet explorer gegaan, toen ging hij iets beter, maar...

M: Wat raar. Maar...

K: Ik heb volgens mij het grootste deel wel... Ja. Uhm... Ik vond het leuk, maar ja.

M: Okay.

K: Ja, ik vind dat altijd wel leuk, natuurdocumentaires kijken.

M: Okay. Nou ja, dat was het.

Toine (DNW)

Enquête 1

1. Het resultaat van een prachtige en vaak toevallige samenloop van herleidbare omstandigheden
2. De natuur is de staat van alles, maar in de volksmond de onaangetaste wereld om de mens heen. Deze is opgebouwd na miljoenen tot miljarden jaren aan evolutie, van basale geologische processen tot prachtige complexe levensvormen. Maar helaas ook in een zucht te verwoesten door de ignorantie van de mens.

3. Verwondering, nieuwsgierigheid, (zelf)nietigheid, rust, realisatie en stress (in die volgorde)
4. Desastreus, maar hopelijk ooit nog (helaas) een positieve factor voor behoud
5. Mens en dier zijn in bijna elk opzicht gelijk, behalve één overschaduwende factor die de mens compleet anders maakt: fictie. Fictie (of het nou religie of geld is) zorgt ervoor dat de mens is uitgegroeid tot een soort die boven evolutie staat en kan doen en laten wat het wil.
6. Het liefst te midden van.
7. LAT. Ik hou ervan maar heb (vooralsnog) niet de mogelijkheid er constant bij in de buurt te zijn. Ik geeft de schuld aan eerdergenoemde fictie (educatie, geld, werk, enz)!

Enquête 2

1. De wereld om ons heen met zijn dynamische veranderingen die plaatsvinden zonder inmenging van de mens.
2. Het mooiste en interessantste om te observeren en bestuderen
3. Nieuwsgierigheid, verwondering, nietigheid
4. Desastreus, maar potentieel gedwongen de reddende factor
5. Mensen maken gebruik van fictie om andere mensen om hun heen, maar ook dieren en de natuur naar zijn hand te zetten. Van religie tot bedrijven. Dieren werken op instinct en het recht van de sterkste (best aangepaste), ook qua gedrag.
6. Erbuiten, als bewonderaar
7. LAT. Wederzijdse liefde, we zoeken elkaar soms op maar helaas te weinig.
8. Beelden waren oké (geen BBC natuurlijk, maar kon hier en daar beter qua compositie). Voice over was wat monotoon maar soms vermakelijk. Iets meer info was fijn geweest. Het is voldoende als de beelden voor zich spreken, maar dat was nét niet genoeg het geval. Het was mooi geweest als er meer focus was op hoe bepaalde dieren leven in elk seizoen. De info was vaak wat oppervlakkig, of puur om de handeling van een dier leuk te begeleiden en veel dieren waren maar even in beeld in een of twee seizoenen. Ik wil bv zien hoe de familiestructuur van vossen zit, wat ze doen in de winter (ja eten van een dood dier, maar dat was het in de docu). Iets te veel korte stukjes van veel verschillende dieren.
9. De natuur is een vicieuze cirkel van leven en dood, van seizoenen, van alles. En alles heeft een functie en hangt samen.

10. Zelfs de kleinste of "normaalste" dingen kunnen mooi zijn. Dat vind ik ook. Ik vind alleen dat de docu de plank mislaat, zeker gezien de recente ontwikkelingen rond de Oostvaardersplassen. Immers, het gaat steeds over "de natuur" en migratie van bv de paarden. Maar dit is geen natuurlijk ontstane omgeving, laat staan dat sommige dieren er van nature voorkomen. Daarnaast wordt er gedaan alsof er een mooi evenwicht bestaat maar we weten dat dit niet het geval is. Grote grazers sterven zogenaamd door verschillende redenen die voorkomen in de natuur volgens de docu, maar waarschijnlijk hadden ze gewoon te weinig voedsel tot hun beschikking. En de "migratie" van paarden is helemaal geen migratie of trektocht. Het gebied is relatief klein, zeker voor paarden. Het is geenszins representatief voor een natuurlijk ecosysteem. Daarom gaan er dingen mis. Dus dit is een beetje ironisch met de kennis die we nu hebben. Hadden we die kennis niet gehad en gedacht ook dat de grote grazers bv er van nature voorkomen en het gebied heel groot is, dan was het perfect gedaan qua boodschap van natuurlijke cycli en balans, ook al is het wat cliché voor een natuurdocumentaire.
11. Ja, sommige dingen zijn heel leuk om te zien, welk dier het ook is. De ijsvogel die een stokje ipv een vis opvist, dat is leuk. Maar ook momenten van droevigheid zoals met het roodborstje en het zwarte veulen. En gevoelens van ironie, vanwege bovenstaande.
12. Prachtige dieren, maar op een verkeerde plaats. Je ziet paarden toch graag over uitgestrekte heuvels rennen met veel gras. Ik denk niet per sé anders over ze dan van tevoren. Hiërarchie wordt wel goed duidelijk getoond.
13. Ben al een tijd fan van vossen, een van de mooiste dieren. Deze beelden dragen daaraan bij, maar hebben dus wel niets veranderd. Het jaagstuk met de ganzen was wel interessant gedaan, laat de jaagtechniek goed zien, dat was nieuw.
14. Geen verandering in mijn beeld, ook edelherten ben ik al heel bekend mee. Het gaf goed weer hoe de hiërarchie werkt, net als bij de paarden.
15. Redelijk standaardbeelden die werden getoond. Wat werd getoond was qua info wat oppervlakkig, maar deze dieren zijn lastig te volgen dus het is oké. Niet positief of negatief bijgedragen aan het beeld wat ik al had. Sidenote: ik heb de docu WILD al eens gezien. Veel beelden komen daar ook in voor. Die documentaire vond ik beter in beeld opzichten. Er werd meer gefocust op bepaalde diersoorten en zo kreeg je meer informatie. Tussendoor werden ook wat andere dieren getoond voor een compleet beeld van de Veluwe. De beelden waren ook mooier. Ik heb die docu

wel in het achterhoofd en ga toch vergelijken, mede omdat veel dieren die aan bod komen hetzelfde zijn. Toevallig was vanavond "Wild op de Veluwe" op tv. Ik weet niet of dat hetzelfde is als WILD (de laatste heb ik in de bioscoop gezien, de eerste nog niet gezien). Ik keek er 5 min van en hoorde geen André van Duin, maar de beelden leken me wel die ik heb gezien. Dus geen idee.

Berit (DNW)

Enquête 1

1. Zo'n beetje alles wat niet door mensen gemaakt is (van een grasspriet tot een walvis)
2. Zonder natuur kunnen wij niet leven
3. Goede en fijne gevoelens. Ik word heel rustig, ontspannen en blij van een wandeling door bijvoorbeeld bos of heide.
4. Ik denk dat mens en natuur goed samen zouden kunnen leven, maar momenteel is de mensheid de natuur voor een groot deel aan het verwoesten.
5. Dieren leven meer samen met de natuur en nemen over het algemeen niet meer dan ze nodig hebben. (Westerse) mensen leven in overvloed, waarbij we veel meer produceren en consumeren dan dat we eigenlijk nodig hebben.
6. Ik zou mezelf beschrijven als een natuurliefhebber; ik geniet heel erg van de natuur en word er heel blij van. Ik probeer ook enigszins bewust te leven waarbij ik geen dingen verspil en probeer te letten op circulariteit, maar ik moet eerlijk toegeven dat ik ook 'gewoon' een westerse consument ben en een gewoontedier, dus ik zal echt niet zeggen dat ik de aarde aan het redden ben momenteel.
7. Zie hierboven

Enquête 2

1. Zo'n beetje alles wat niet door mensen gemaakt is.
2. De natuur is heel belangrijk voor de wereld. Ze zorgt ervoor dat zowel de mens als de aarde kan blijven bestaan.
3. Positieve emoties en fijne gevoelens. Ik word rustig en ontspannen van de natuur en word er blij van.
4. De mensheid neemt te veel voor zichzelf en laat te weinig ruimte voor de natuur, waardoor er steeds meer natuur verdwijnt. Ik denk dat mens en natuur samen zouden kunnen leven, maar in de moderne (westerse) wereld neemt de mens de

aardbol voor zichzelf en houdt daarbij te weinig rekening met de natuur en ook te weinig rekening met hoe belangrijk de natuur is voor de mensheid.

5. Dieren nemen niet meer dan ze nodig hebben. De mens doet dit wel. Mensen maken en nemen meer dan noodzakelijk, waardoor heel veel verspild wordt.
6. Zie mijn antwoord van de vorige keer. Ik houd van de natuur en probeer enigszins duurzaam te leven, maar zal niet zeggen dat ik daar extreem goed in ben. Uiteindelijk denk ik dat ik ook een westers persoon ben die netto meer vraagt van de natuur dan dat ik teruggeef.
7. Zie hierboven
8. Ik vond het een mooie film met hele mooie beelden van het leven in de Oostvaardersplassen. De film geeft een mooi inzicht in de samenlevingsverbanden in dit gebied.
9. Overleven alleen is niet mogelijk; om te overleven is samenwerken heel belangrijk, daardoor overleeft uiteindelijk de groep. In de natuur heeft alles en iedereen een functie. Van het moment van geboorte/groei tot het moment van dood; alles wordt gebruikt en zorgt uiteindelijk weer voor nieuw leven.
10. Behalve dat dit hele stuk land waarop de Oostvaardersplassen zich bevinden door mensen is gemaakt toont de film geen dingen die door mensen gemaakt zijn. Voor mij toont de film natuur.
11. Vreugde om geboorte, angst voor rovers en onweer, verdriet om verlies van naasten, maar ook weer de (wils)kracht om door te gaan
12. Geen
13. Geen
14. Geen
15. Ik wist niet dat het vrouwtje een oranje ondersnavel heeft.

Interview

M: Het gaat een superkort interview zijn. Ik heb namelijk maar 1 vraag voor je.

B: Okay! (Lacht) Woeh!

M: Ja, uhm... Ik was namelijk iedereen's antwoorden aan het doorkijken, en van jouw antwoorden sprong er wel uit. Namelijk. Uh... Op de vraag "Hoe verhoudt de natuur in de film zich tot uw persoonlijke beeld van de natuur" heb jij geantwoord "Behalve dat het hele stuk land waarop de Oostvaardersplassen zich bevinden door de mens is gemaakt, toont de film geen dingen die door mensen gemaakt zijn. Voor mij toont de film natuur." Kan je daar iets meer over uitwijden?

B: Uhm, ja. (Lacht) Uhm, ja, nou ja, wat ik beschreven heb als zeg maar, wat ik zie als natuur, is dus eigenlijk dingen die niet door mensenhanden gemaakt zijn. Dus, nou ja, van een korrel zand tot en met een boom tot en met een walvis. Noem maar op. En, nou ja, wat ik dus wel interessant vond aan die hele film - als je bedenkt, de Oostvaardersplassen, dat is natuurlijk eigenlijk gewoon een stuk land, een stuk natuur dat door de mensen is aangelegd. Want, he, dat was natuurlijk eigenlijk gewoon zeebodem.

M: Ja.

B: Ooit. (Lacht) Dus dat hele stuk land is al door mensen gemaakt, en dat hele - alles wat daar op leeft is ook door mensen aangelegd slash geïnitieerd. Maar uiteindelijk, als je dan kijkt naar wat er dan is, en wat die film dan toont, dat is dan weer niet door mensen gemaakt. Dus dat vond ik juist wel weer een mooie, uh ja, hoe noem je dat? Soort van tegenstrijdigheid om dat dan te bedenken. Maar ook toch juist wel weer mooi, omdat, ja, uiteindelijk dan toch de mens weer een soort van natuurlijk iets kan aanleggen. Uhm...

M: Okay.

B: Dat, een beetje. Is dat enigszins verduidelijkend?

M: Ja. Ja, heel erg. Okay. Oh ja, en uhm... Zijn er nog andere dingen over de film die je misschien kwijt wilt of andere dingen die je in de enquête had willen zeggen, die je - waarvoor je nog niet de kans hebt gehad?

B: Uhm... Goede vraag. Ik denk dat eigenlijk wel benieuwd ben naar de uitkomst van je onderzoek, zo meteen! (Lacht)

M: Okay. Nou, dat was hem.

Petra (DNW)

Enquête 1

1. Bij natuur denk ik aan rust, ruimte, allerlei leven (planten en dieren) en mooie natuurverschijnselen.
2. Het is belangrijk om de natuur wereldwijd te beschermen waarbij educatie belangrijk is. Daarnaast op de "juiste" manier kunnen genieten van de natuur.
3. Rustgevend, nieuwsgierigheid, enthousiasme, ontspannend.
4. De mens is een belangrijke factor in relatie tot de natuur, dit kan zowel in negatieve zin als in positieve zin zijn. De mens kan erg veel invloed uitoefenen op de natuur....dit is in het verleden gebeurd, maar ook in het heden en zal belangrijk zijn voor de toekomst.

5. Overeenkomsten: beide communiceren onderling, voortplanting, drang om te overleven.

Verschillen: Communicatie vanuit de mens kan ook via hulpmiddelen plaatsvinden, bij dieren alleen direct. De mens kan in ontwikkelde gebieden veel invloed uitoefenen op de habitat van dieren (of het verdwijnen hiervan). Andersom is dit nauwelijks het geval. Dieren leven van wat de natuur hen te bieden heeft, mensen gebruiken hiervoor niet alleen de natuur maar produceren ook van alles.

6. Ik ben bewust van de kwetsbaarheid van de natuur en probeer mijn steentje bij te dragen aan het natuurbehoud. Daarnaast geniet ik ook erg graag van de natuur door er behoorlijk wat tijd door te brengen.
7. Mijn verhouding met de natuur is meer dan gemiddeld: respectvol omgaan met planten, dieren en hun habitat en daarnaast ook regelmatig bijdrages leveren t.a.v. natuurbehoud.

Enquête 2

1. Rust, stilte, genieten.
2. Natuur is belangrijk voor de mens, maar de mens is ook erg belangrijk voor de natuur. Invloed van de mens op de natuur kan erg groot zijn en ook desastreus.
3. Genieten, verwondering, blijheid, ontspanning.
4. De mens heeft een hele grote invloed op de natuur en daardoor ook deelgenoot van de natuur.
5. Basisbehoeften zoals voedsel, voortplanting en bescherming/veiligheid komen overeen.... Daarnaast heeft de mens nog andere behoeften ontwikkeld waarvoor een bepaalde ontwikkeling is doorgemaakt.
6. Doordat ik als mens zijnde veel invloed kan uitoefenen op de natuur en me ook graag in de natuur begeef voel ik me sterk verbonden met de natuur.
7. Respectvol, beschermend.
8. Ik had hem jaren geleden al in de bioscoop gezien. De film bevat mooie beelden van diverse jaargetijden en dieren + hun omgeving en de onderlinge relaties. Sommige beelden zijn "hard", maar ook dit is de natuur. Na alle ophef van de afgelopen 2 jaar omtrent grote grazers in de Oostvaarders Plassen roept het ook een dubbel gevoel op....in hoeverre kunnen we in dit stuk natuur ook van een natuurlijk evenwicht spreken. Daarmee komen de mooie en interessante beelden van +/- 5 jaar geleden ook in een wat ander daglicht te staan.

9. Dat de natuur ook over veel veerkracht beschikt en dat het mogelijk is voor de mens om de natuur in stand te houden en zelfs een nieuw leven in te blazen.
10. Veel beelden zijn erg herkenbaar voor mij, het is mooi om alles in een verhaal gedurende alle jaargetijden te kunnen zien.
11. De eerste keer dat ik hem gezien had zeker: verwondering, ontroering. Deze keer een stuk minder omdat de beelden al bekend waren.
12. Sterke onderlinge band, zijn keihard voor elkaar als het nodig is.
13. Blijken naast vleeseters ook aaseters en viseters te zijn.
14. Erg weinig, informatie uit de film was niet nieuw voor mij.
15. Ik wist niet dat de jongen al na enkele dagen zichzelf moesten redden zodra ze eenmaal het nest konden verlaten.

Jaap (WILD)

Enquête 1

1. Alles wat groeit en bloeit zonder te veel ingrijpen.
2. De natuur moet de kans krijgen om zich te ontwikkelen en aan te passen. De mensen mogen wel begeleiden maar zo weinig mogelijk sturen.
3. Natuur geeft rust en een blij gevoel, niet alleen in bos, heide en water maar ook in stad en dorp en tuinen.
4. De mensheid moet de natuur redelijk vrijlaten maar wel begeleiden zonder extreem in te grijpen en te veranderen.
5. Mens en dier moeten vrij kunnen leven rekening houdend met de omstandigheden, dieren in de natuur met rust laten eventueel wel sturend optreden door de mens. De dieren in stallen e.d. ten dienste van de mens moeten ruimte en voeding krijgen bij hun natuurlijke leefomstandigheden passend.
6. Er middenin.
7. Een onderdeel van en passend in de natuur.

Enquête 2

1. Planten en dieren in hun oorspronkelijke leefsituatie samen met de mensheid die er aan deelneemt zonder uitdrukkelijk in te grijpen en te sturen.
2. Alles laten gebeuren en hoegenaamd niet ingrijpen of sturen.
3. Weinig gevoelens en emoties maar accepteren en mezelf erbij aanpassen.

4. De mensheid is een onderdeel van de natuur zoals planten en dieren maar kan de natuur door zijn eigen capaciteiten ten voordele van zichzelf aanwenden mits er geen inbreuk gemaakt wordt op de samenhang van het geheel.
5. Mensen en dieren gebruiken de natuur ten gunste van zichzelf, mensen kunnen de natuur aanpassen op een min of meer onnatuurlijke wijze, die mogelijkheid hebben dieren niet.
6. Ik ben een onderdeel ervan.
7. Mijn verhouding tot de natuur is er een van aanpassen aan, en gebruiken van de natuur zonder er al te veel inbreuk op te maken.
8. Leuk en informatief.
9. In de natuur is alles op elkaar afgestemd zodat het zichzelf in stand houdt.
10. Komt redelijk overeen.
11. Niet echt emoties maar wel duidelijk gemaakt dat we ons er niet te veel mee moeten bemoeien maar er van moeten genieten.
12. Mooi, gewoon bezig laten.
13. Mooi, gewoon bezig laten.
14. Mooi, gewoon bezig laten.
15. Mooi, gewoon bezig laten.

Djuna (WILD)

Enquête 1

1. Strand, zee, bos, heide, dieren die niet door mensen worden gehouden
2. Belangrijk om zoveel mogelijk te behouden, belangrijker dan wegen of beton etc.
3. Rust, mooier dan de mens kan 'maken'.
4. Wij lenen de aarde en zouden beter voor de natuur moeten zorgen. We mogen ervan genieten maar niet misbuiken of verkleinen.
5. Mensen hebben een zelfbeeld en dieren een duidelijker ontwikkeld instinkt. De overeenkomst is dat we gevoelens hebben, affectie kunnen ervaren en samen op aarde leven.
6. Ik waardeer en koester het, maar zou meer kunnen doen om het te behouden/ er beter voor te zorgen.
7. Ik ben graag in de natuur, kan genieten van leven dat groeit om mij heen, zoals planten of bloemen. Vroeger reed ik paard, dat bracht mij ook dichtbij de natuur door de buitenritten... door weer en wind, dan merk je hoe klein je bent.

Enquête 2

1. De aarde, bossen, zee, duinen, strand, dieren, planten, bloemen.
2. Hoe meer ervan zou zijn hoe beter, natuur zou boven industrie/ grootschalige landbouw/ de wensen van de mens moeten gaan zover mogelijk.
3. Rustgevend, dankbaarheid, het gevoel klein te zijn in een groter geheel.
4. We zijn er onderdeel van en moeten het proberen zoveel mogelijk te behouden, er als een kostbaar, het meest kostbare wat er is - mee omgaan.
5. Mensen hebben een geweten en een zelfbeeld en dieren niet. Dieren en mensen hebben denk ik allebei instinct maar mensen zijn daar minder mee vereenzelvigd waardoor ze hun instinct of intuïtie minder volgen. Overeenkomsten: beiden hebben gevoelens van pijn en angst, verdienen een plaats op aarde zonder gevangenschap of onheus behandeld te worden.
6. Ergens ben ik er onderdeel van maar eigenlijk niet genoeg. Ik woon niet in de natuur en ben alleen maar indirect: het is niet zo dat als het niet regent, ik geen water heb om me te wassen, of zonder zon geen stroom. Eigenlijk sta ik er te ver van af.
7. Ik kan genieten van in de natuur zijn, waardeer het bestaan van natuur om me heen en koester het.
8. Mooie beelden en leuke tekst van André van Duin, maar erg lang en vrij saai.
9. Hoeveel moois er leeft op de Veluwe en hoe bijzonder dat is.
10. Komt overeen.
11. Ja, verwondering en waardering.
12. Geen effect: ik vond ze mooi, statig en nu nog steeds.
13. Geen effect: ik vond ze cool en de kleintjes schattig en dat is nog steeds zo.
14. Iets ten positieve opgeschoven: hoe ze opgroeien en (leren) jagen, daar had ik geen beeld van voorafgaand aan het kijken van de film.
15. Geen effect.

Interview

M: Dit... Gaat een heel... Kort interview zijn.

D: Okay.

M: Ik heb... Uhm... 3 vragen voor je.

D: Mhm.

M: En die vragen zijn eigenlijk gebaseerd op de antwoorden die je gegeven hebt in de... Enquete.

D: Ja.

M: Uh... Vraag nummer 1 is: op de... Vraag “Waar plaatst u uzelf in relatie tot de natuur” heb je de eerste keer geantwoord, dus voordat je de film hebt gezien “Ik waardeer en koester het, maar zou meer kunnen doen om het te behouden en er beter voor te zorgen”.

D: Mhm.

M: En... De tweede keer heb je geantwoord “Ergens ben ik er onderdeel van, maar eigenlijk niet genoeg. Ik woon niet in de natuur en ben alleen maar indirect: het is niet zo dat als het niet regent, ik geen water heb om me te wassen, of zonder zon geen stroom. Eigenlijk sta ik er te ver vanaf.” Kan je daar iets over uitweiden?

D: Uhm... Ja, dus, ik voel mij wel betrokken tot de natuur, maar, uhm... Heb ook het idee dat het, ja, eigenlijk langs me heen gaat.

M: Okay.

D: Dus, dat het mogelijk zou kunnen zijn dat ik er meer, uhm... Mee betrokken was, eigenlijk.

M: Mhm. Ook enig idee waarom je de eerste keer iets anders geantwoord hebt dan de tweede keer?

D: Uhm... Nou, ik was me daar niet per se van bewust.

M: Mhm.

D: Er zat natuurlijk tijd tussen, qua, uhm... Gewoon weken, periode, tijden. Ik denk wel dat het ergens in dezelfde - in hetzelfde gebied ligt, maar als ik er over nadenk zou het wel kunnen zijn dat het wel mijn ogen heeft geopend van, uhm... Dat het best wel een ver-van-mijn-bed-show is. Ik ga op bezoek, of ik kijk een film over de natuur, maar dat is niet iets waar ik zelf een participant van ben.

M: Okay. Uh... Dan had ik, uhm, “Wat vond u van de film?” “Mooie beelden en leuke tekst van Andre van Duin maar erg lang en vrij saai”.

D: (lacht)

M: Uhm... Ja, kan je daar iets - iets over uitweiden, vooral het “saai” gedeelte, daar ben ik dan wel benieuwd naar.

D: Uh, ja, ik herinner me wel dat er een aantal grappen waren, van, uh “oh, je vader zit op ramkoers” - dat ging dan over die zwijnen.

M: Ja.

D: Dat er wel een soort van humor in zat, maar het was wel zo traag dat ik dacht van “nou, dat had misschien ook wel - in een halfuur had ik dezelfde boodschap ook denk ik wel meegekregen”.

M: Okay. Dus voor jou was de film te traag.

D: Ja. Het was vooral de duur die op een gegeven moment het wel langdradig maakte.

M: Okay. Okay. Uhm... En dan... “Wat voor effect heeft de film gehad op uw beeld van vossen?” “Iets ten positieve opgeschoven,” antwoordde jij, “hoe ze opgroeien en leren jagen, daar had ik geen beeld van, voorafgaand aan het kijken van de film.” Uhm... Dus had je dan eerst een negatief beeld van vossen? Of wat was je beeld van vossen eerst?

D: Ja. Ik denk dat ik een wat negatiever beeld had bij vossen, als in, dat ze ook een soort van ongedierte bijna zijn, in de zin van, dat ze dan op kippen gaan jagen, of zelfs in de stad, daar hoor je dan ook wel vaak van “oh, hier zit een vos en die uh, ja, gaat allemaal verkeerde dingen doen”.

M: Mhm.

D: Maar ik vond ze nu wel erg cool, in die filmopnames (lacht). Ja.

M: Okay. En dan nog: heb je nog andere dingen te zeggen over de film die je misschien niet in de enquête kwijt kon, of heb je misschien dingen te zeggen over de enquête zelf?

D: Uhm... Nee, eigenlijk niet.

M: (lacht)

D: Ik vond het, uh... Ik zou nog - normaal zou ik nooit zo'n film kijken. En ook, ik kijk nooit op Discovery of zo'n soort natuurfilms, maar ik vond het helemaal niet stom om te kijken, en eigenlijk ook wel op momenten vond ik het best wel leuk. Behalve dan dat het heel lang duurde waardoor ik dan soms afgeleid werd, of ging ik wel luisteren maar even niet kijken.

M: Ja.

D: Maar verder vond ik het wel leuk om te doen, dus. Bedankt voor dit aanbod.

M: Ja, jij heel erg bedankt.

D: (lacht)

M: Ja, dit waren alle vragen.

D: Nou, dat was snel.

Ella (WILD)

Enquête 1

1. Bij het woord natuur denk ik aan buiten, veel groen, bomen, gras, vrij, fijn, buitengeur. Het woord natuur roept iets rustgevends op.
2. De natuur is aan de ene kant een hele sterke kracht, maar heeft ook iets erg kwetsbaars.
3. De natuur roept aan de ene kant iets rustgevends op, omdat het wordt gezien als iets sereens. Aan de andere kant zijn de krachten van de natuur onbedwingbaar.

Kijk naar natuurrampen: overstromingen, aardbevingen etc. Die kunnen wij als mens niet bedwingen, dat roept wel ontzag op.

4. De kwetsbaarheid zit hem vooral in de manier waarop wij als mens met de natuur omgaan. We zien de natuur als iets wat los van ons als mensheid staan, terwijl we eigenlijk deel ervan uitmaken. Een groot deel van de mensheid gaat naar mijn mening respectloos om met de natuur. Er wordt overal afval gedumpt, asfalt gelegd en de natuur wordt leeggeroofd en geprobeerd te bedwingen door kamerplanten in huis neer te zetten.
5. De mens is een dier, dus in dat opzicht zijn er heel veel fysiologische overeenkomsten. De mens maakt ook een onderdeel uit van de natuur, zoals wij dat zien bij dieren, maar we hebben onszelf daar volledig van losgekoppeld. Door onze intelligentie hebben we onze omgevingen volledig naar onze eigen hand gevormd.
6. Ik probeer mijzelf te zien als onderdeel van de natuur, maar met de huidige tijdsgeest is dat wel vrij lastig en wordt het makkelijk vergeten.
7. Ik probeer met enig respect voor de natuur te leven, door bewust te zijn van mijn ecologische voetprint en de effecten die mijn acties hebben op de natuur en het milieu. Toch denk ik dat dat niet genoeg is, en dat er grotere stappen genomen moeten worden.

Enquête 2

1. Bij het woord natuur komen de volgende begrippen in mijn hoofd op: seizoenen, dieren, leven, mooi, groen, kwetsbaar.
2. De natuur is kwetsbaar en moet beschermd worden. De wilde natuur is best wel hard, en niet te temmen. Toch weten wij als mensen haar te verwoesten.
3. Met name verwondering, daarnaast ontroering en ontzag. Ook kan het een rustgevend gevoel geven.
4. De mens ziet zichzelf als losstaand van de natuur, maar ik ben van mening dat we meer respect voor de aarde zouden hebben en beter met haar om zouden gaan als we onszelf als onderdeel van de natuur zouden zien.
5. Mensen hebben, in tegenstelling tot dieren, een vermogen tot reflectie. Ze kunnen nadenken over hun acties en de gevolgen ervan. Dit zorgt er ook voor dat zij minder snel op instinct reageren dan dieren doen.
6. Als onderdeel van de natuur, maar ook als beschouwer en bewonderaar.

7. Ik probeer met respect voor de natuur om te gaan, maar zou er graag iets dichter bij staan dan ik nu doe.
8. Ik vond de film mooie beelden hebben, en een beetje een BBC/Attenborough-achtige structuur nastreven. Dit was naar mijn mening echter niet helemaal succesvol. De voice-over sprak op een zeer antropomorfistische manier over de dieren, en zorgde voor een wat kinderlijk gevoel bij de film. Ik ben van mening dat een natuurdocumentaire realistischer mag zijn dan dit.
9. De 'wilde' natuur in Nederland weergeven, en informatie verstrekken over een aantal verschillende diersoorten die hier leven.
10. Als mens zijn we onderdeel van de natuur, maar op een hele andere manier dan de film doet weergeven. De dieren kregen, onterecht, allerlei menselijke eigenschappen toegewezen.
11. Ja, ontroering bij de verschillende jonge dieren, geboortes, opgroeien, jachtinstincten etc.
12. Meer informatie verkregen over de manier waarop zij elk jaar hun geweien krijgen en weer kwijtraken.
13. Geeft een wat schattiger/onschuldiger beeld dan wat ik (onterecht) in mijn hoofd had over everzwijnen.
14. Ze eten grotere prooien dan ik dacht.
15. Ik wist niet veel over ijsvogels, en heb nu wel wat over ze geleerd. Hun manier van jagen was op een hele mooie manier weergegeven.

Interview

M: Okay, uh... Mijn vraag is over een van de antwoorden die jij gegeven hebt op mijn... Enquete, namelijk op de vraag "Wat vond u van de film" heb jij geantwoord "Ik vond de film mooie beelden hebben, en een beetje een BBC/Attenborough-achtige structuur nastreven. Het was naar mijn mening echter niet helemaal succesvol. De voice-over sprak op een zeer antropomorfistische manier over de dieren en zorgde voor een wat kinderlijk gevoel bij de film. Ik ben van mening dat een natuurdocumentaire realistischer mag zijn dan dit." Ik vroeg me af of je daar misschien iets meer over kon vertellen, voornamelijk over wat je bedoelt met "realistischer" in deze zin.

E: Uhm... Nou, het feit dat - het was Andre van Duin, volgens mij, die het insprak?

M: Ja.

E: Ja. Ik vond het allemaal erg, uhm... Komisch bedoelt.

M: Mhm.

E: En, uh... Dat de dieren op zo'n manier zouden denken of beslissingen zouden nemen, net zoals mensen dat doen...

M: Mhm.

E: Of met een menselijke motivatie, of zo... Uh... En daar stoorde ik mezelf een beetje aan.

M: Dat snap ik. Dus hoe zou je dat dan - hoe zou dat volgens jou realistischer kunnen zijn?

E: Nou, de dieren geen stemmetjes geven, denk ik.

M: (lacht) Okay.

E: Ja, het werd echt ingesproken vanuit het soort standpunt - oogpunt van zo'n dier.

M: Mhm.

E: Uhm... En ik denk dat ik zelf het leuker had gevonden om te kijken als dat niet zou zijn gedaan, en als er gewoon feitelijk wordt verteld wat er gebeurt. En dan... Kan er wel iets van, uh, uh, ja, eigen interpretatie aan worden gegeven, want je kan natuurlijk niet helemaal bepalen waarom een dier doet wat het doet. Je moet daar wel iets van eigen interpretatie aan geven, maar ik vond dat dit ietsje te vergezocht, af en toe.

M: Okay. Okay. En dan, mijn tweede vraag was of er nog iets was dat je voor de rest nog wilde zeggen over de film, of over de enquête, wat je niet in de enquête hebt kwijt gekunnen, of?

E: Uhm... Ik moet zeggen dat het ook weer even geleden is, voor mijn gevoel, dat ik hem heb ingevuld.

M: Ja.

E: Dus ik weet niet meer precies wat de vragen allemaal waren. Ik geloof dat ik heb best wel een duidelijke enquête vond. Je wordt best wel door de vragen heen geleid. Ik was toevallig gisteren een enquête van iemand voor zijn afstudeering aan het invullen...

M: Uhu.

E: En dat waren van die hele erge open vragen.

M: Ja.

E: En dat was dan van "Wat vind je van..." ja, ik kan geen voorbeeld bedenken, maar het waren hele erge open vragen en ik vond dit wel prettig, de manier waarop je... Je wordt niet gestuurd, maar wel... Goed er doorheen geleid.

M: Okay, dat vind ik fijn om te horen, ik heb namelijk er heel lang over gedaan om deze enquête op te stellen.

[IRRELEVANT CHATTING]

M: Nog iets over de film wat je eventueel zou kwijt willen? Of?

E: Nee. Vooral dat ik hem een beetje irritant vond vanwege Andre van Duin, denk ik. De voice over.

M: Ja, ja, dat vond ik ook.

[IRRELEVANT CHATTING]

E: Het was een beetje... Infantiel, of zo, af en toe. Ik kon het zelf niet zo serieus nemen.

M: Nee, dat klopt. Maar ik heb ook wel het idee dat, uh... Voor bijvoorbeeld jou en mij dat duidelijker overkomt, omdat we wat meer met de materie bezig zijn, ook. Want ik weet ook wel dat een aantal van de andere mensen, uh... Het juist heel grappig vonden, of leuk, de manier waarop hij dat vertelde. Dus.

E: Ik ben dus bang dat dan bij mensen die dus niet met biologie bezig zijn, of met - of die daar niet zo'n bewustzijn in hebben, dat dieren - dat ze gaan denken dat dieren daadwerkelijk zo denken, of zo.

[IRRELEVANT CHATTING]

Milou (WILD)

Enquête 1

1. Groen, rust, gezond
2. Mooi, wonders, beter ademen, tot rust komen
3. Ontspanning, rust
4. Het meest als bedreiging, maar voor een deel gelukkig ook bescherming
5. Zelfde afkomst
6. Genieter van natuur
7. Volgens het principe "take nothing but pictures, leave nothing but footprints"

Enquête 2

1. Bij het woord natuur denk ik aan rust, ontspanning en groen.
2. Ik vind natuur belangrijk om te behouden.
3. Ontspanning, rust, fijn.
4. Ik zie de mensheid in het algemeen als gevaar voor de natuur, maar tegelijkertijd is er een grote(re?) groep die zich inzet voor het behoud van natuurgebieden.
5. Verschil: bij mensen draait de dag niet om het zoeken van voedsel, bij dieren wel.
Overeenkomst: beiden hebben voedsel nodig om te overleven; recht van de sterkste (of in geval van mensen: wie het hardst roept)
6. Probeer zo weinig mogelijk negatieve impact te hebben op natuur.
7. Genieter.

8. Leuk! Wel lang. En af en toe een beetje te langzaam. Leuke voice-over wel.
9. Natuur in Nederland (Veluwe) is bijzonder. Er speelt zich veel af waar mensen zich niet van bewust zijn en zo te zien ook (nog) niet zoveel negatieve impact op hebben.
10. Komt tot op zekere hoogte wel overeen, maar ook niet helemaal omdat de mens volgens mij ook invloed heeft op de processen die zich allemaal afspelen in de natuur (bijv. voedsel zoeken).
11. Af en toe gelachen om de voice-over. Maakt het allemaal wat lossier. Af en toe irritatie omdat het maar door bleef gaan, haha.
12. Niet veel veranderd, ik heb niet echt nieuwe dingen gehoord.
13. Iets positiever omdat er nu vanuit het perspectief van het everzwijn is gefilmd en niet neergezet als de "vijand" zoals soms wel is.
14. Niet veranderd.
15. Niet veranderd.

Astrid (DNW)

Enquête 1

1. Alles wat gebeurt zonder (volledige) invloed van de mens. In eerste instantie zou ik willen zeggen dat alles wat buiten is onder natuur valt. Van de wesp tijdens de zomerbarbecue tot de bossen en bergen waar ik wandel als ik op vakantie ben. Maar ook de plantjes tussen de tegels in de tuin.
2. De natuur is overal om ons heen. Als mens zijn we onderdeel van de natuur maar tegelijkertijd zijn we een verstorende factor. De natuurgebieden in Nederland worden 'onderhouden' en bossen zijn veelal aangeplant en wandelroutes aangelegd. Daarentegen komt de natuur ook weer (ongevraagd) terug op plekken waar mensen het proberen te weren. Ik denk dat wij mensen nog veel zouden kunnen leren van de natuur om ons heen.
3. In eerste instantie denk ik aan een soort rust en kalmte, maar het voelt ook een beetje als een soort stilte voor de storm. De natuur is heel woest, wild en wreed. Maar in ieder geval wel in balans.
4. Oeps, hier heb ik per ongeluk al wat dingen over gezegd. Ik zie de mensheid als onderdeel van de natuur, maar tegelijk zie ik dat de mens zichzelf boven de natuur plaatst. We kunnen veel invloed uitoefenen op de natuur en doen dit dan ook. Ik denk echter dat dit machtsgevoel niet helemaal terecht is.

5. Een verschil tussen veel diersoorten en mensen is het zelfbewustzijn. (al las ik laatst dat de mate van zelfbewustzijn bij sommige dieren in twijfel wordt getrokken en misschien meer aanwezig is dan we denken). Een overeenkomst tussen mens en dier is een overlevingsdrang.
6. Er middenin.
7. Ik ben best veel bezig met hoe mijn verhouding met de natuur is. Wel lastig om dit zo in woorden op papier (computer) te omschrijven. Ik ben me bewust van mijn eigen kwetsbaarheid, denk aan virussen etc. Ook ben ik me bewust van de invloed die ik zelf kan hebben op de natuur om mij heen en deze probeer ik op een positieve manier in te zetten of te verminderen waar ik kan.

Enquête 2

1. Systemen en ecologische kringlopen.
2. De natuur is ontzettend belangrijk, voor de wereld maar ook voor ons als mens. We zijn immers onderdeel van de natuur, al is wat de mens doet haast niet meer natuurlijk te noemen.
3. Genadeloos, woest, in balans, kalm, een hele rollercoaster.
4. Zoals ik al zei zie ik de mens als onderdeel van de natuur. Ook zie ik dat de mens zichzelf boven de natuur plaatst. We oefenen controle uit op veel natuurgebieden maar ik geloof erin dat de natuur zal 'terugslaan' wanneer we te veel blijven verstoren.
5. Overeenkomsten: Naakt geboren, mensen zijn ook kwetsbaar, bv we kunnen allemaal ziek worden. Verschillen: Mensen maken dingen in zoverre kapot dat de balans zichzelf (op korte termijn) niet kan herstellen. De mens ziet zichzelf als superieur aan dieren.
6. Ertussen, maar ook een beetje ernaast? Ik ben me bewust dat ik onderdeel ben van de natuur. Tegelijkertijd voel ik me machteloos als ik zie hoe mensen de natuur kapot maken.
7. Ik probeer op meerdere gebieden beter/bewuster met de natuur om te gaan.
8. Mooie beelden, de vertelstem is soms een beetje droog. Wel duidelijk hoe alles samenhangt.
9. Laten zien hoe mooi en veelzijdig de 'natuur' in Nederland is.
10. Grappig genoeg geeft deze film heel goed weer hoe mensen ingrijpen in de natuur. Het gebied van de Oostvaardersplassen is door mensen drooggelegd en later zijn de Konikpaarden er door mensen geïntroduceerd. De film focust op hoe

verschillende soorten dieren daar leven waarbij de paarden een belangrijk onderdeel zijn. Persoonlijk vraag ik mij af in hoeverre je dit gebied als 'natuur' kunt bestempelen (net zoals een hoop andere natuurgebieden in Nederland) als het zo 'gemaakt' is.

11. Vooral bewondering, soms wat verdriet en in het lente-gedeelte ook vreugde en blijdschap.

12. De complexiteit van de hiërarchie van de konikpaarden vond ik erg naar voren komen in de film. Ook mooi om te zien dat de kudde zichzelf op die manier sterk houdt.

Ik moest meteen denken aan alle discussies over het wel of niet bijvoeren van de konikpaarden in de winter, en de discussies of het niet beter zou zijn een deel van de dieren af te schieten/uit het gebied te halen omdat er niet genoeg voedsel zou zijn. In de film wordt duidelijk dat het 'normaal' is dat er in de winter niet genoeg voedsel is en dat de 'zwakkere' dieren hieraan sterven. (Hoe het natuurgebied vroeger was, wat ze nu een beetje proberen na te bootsen was het gebied veel groter/uitgestrekter waardoor er misschien wel meer voedsel zou zijn, maar dan alsnog, als je langer wacht herstelt dit zich vanzelf doordat de kudde zal krimpen in formaat, mits je niet bijvoert)

13. Het belang van die schattige beestjes werd duidelijk doordat ze de hoeveelheid ganzen in balans houden. Wel natuurlijk naar om te zien hoe de pulletjes in grote aantallen werden doodgebeten.

14. Gek genoeg vond ik de edelherten in de film nogal saai. Terwijl ik in het echt al dolgelukkig ben als ik een ree zie.

15. Supermooie vogeltjes! Echt onhandig van dat ene mannetje dat hij in Nederland ging overwinteren en vervolgens zijn sloot dichtvroor. De film maakte me bewust over hoe kwetsbaar ijsvogels zijn. Een uurtje niet eten en ze sterven.

Interview

M: Okay, nou, dit gaat echt een superkort interview zijn want ik heb maar 2 vragen. 3 eigenlijk.

A: Okay.

M: Ik had namelijk 2 van jouw antwoorden, waar ik wel wat meer uitleg over zou willen hebben, namelijk... In de eerste enquête had je geantwoord op de vraag "Waar plaatst u uzelf in relatie tot de natuur" met "Er middenin". En bij de tweede enquête heb je op dezelfde vraag geantwoord: "Ertussen, maar een beetje ernaast. Ik ben bewust dat ik

onderdeel ben van de natuur. Tegelijkertijd voel ik me machteloos als ik zie hoe mensen de natuur kapot maken.” Kan je daar iets over vertellen? Enig idee waarom je... Antwoord veranderd is, of?

A: Nee, ik denk dat ik het iets vind wat ik moeilijk vind om goed te verwoorden.

M: Mhm.

A: En dat “er midden” meer de korte uitleg was...

M: Uhu.

A: En, voor mij raakt dat ook wel heel erg met “ertussenin”. Ik had ook geen idee meer wat ik in de eerste enquête had ingevuld, trouwens.

M: Dat was ook wel het idee, dat je niet meer zou weten.

A: Dat dacht ik al. Uh... Nee, maar ik heb niet het idee dat het door de documentaire, bijvoorbeeld, veranderd is.

M: Nee, okay. Het is gewoon meer dat je toen iets meer tijd genomen hebt om te antwoorden.

A: Ja.

M: Okay. That makes sense. Okay.

A: Ik moet ook zeggen dat ik de documentaire al een paar keer gezien had. (lacht)

M: Fair, fair. Ja, weet je, ik had - op een gegeven moment, had ik maar beperkte opties waar ik mee kon werken dus... Ja. Uh, okay. Dan had ik nog... De vraag “Hoe verhoudt de natuur in de film zich tot uw persoonlijke beeld van de natuur?” Toen heb jij geantwoord - redelijk lang antwoord - “Grappig genoeg geeft deze film heel goed weer hoe mensen ingrijpen in de natuur. Het gebied van de Oostvaardersplassen is door mensen drooggelegd en later zijn de Konikpaarden er door mensen geïntroduceerd. De film focust op hoe deze verschillende soorten dieren daar leven, waarbij de paarden een belangrijk onderdeel zijn. Persoonlijk vraag ik mij af in hoeverre je dit gebied als natuur kunt bestempelen, net zoals een hoop andere natuurgebieden in Nederland, als het zo gemaakt is.” Het is me daaruit nog niet per se duidelijk geworden hoe dan de film zich - hoe de natuur in de film zich - of dat dan natuur is of niet - maar hoe dat beeld zich verhoudt met hoe jij natuur ziet.

A: (lacht) Ja.

M: Ik kan er wel een beetje iets uit halen, maar...

A: Ja? Je wilt het concreter?

M: Ja.

A: Hoe ik... Okay, mag ik de vraag dan nog een keer?

M: Hoe verhoudt de natuur in de film zich tot uw persoonlijke beeld van de natuur?

A: Ja. Uhm, dus, redelijk hetzelfde. Want mijn persoonlijke beeld is dus... Uh, ja, alleen in de film komt het wel minder naar voren dat die paarden zo geïntroduceerd zijn.

M: Mhm. Ja.

A: En dat is dan meer iets waar ik dan zelf de focus op leg.

M: Mhm.

A: Uhm. Dus mijn persoonlijk beeld is dat het meer gemaakt is dan dat ze in de film laten zien.

M: Mhm.

A: Denk ik. Ja.

M: Okay. De natuur daar. En jouw idee van natuur in relatie daartoe is dan...

A: Dat er ook nog steeds op aarde, zeg maar, "echtere" natuurgebieden zijn, die minder gemaakt zijn.

M: Ja.

A: Maar dat die er steeds minder zijn.

M: Ja.

A: Vooral in Westerse landen, of gewoon op plekken waar veel mensen zijn, zijn minder natuurgebieden, om het zo maar te zeggen.

M: Okay.

A: Ja.

M: Dus dan in het kort, wat jij zegt, wat voor jou echte natuur is, dat is natuur die niet aangelegd, eigenlijk?

A: Ja.

M: En jij weet dat de natuur in de film aangelegd is, ondanks dat ze dat niet specifiek benoemen, en in dat opzicht is het dus niet...

A: Ja.

M: Okay.

A: Maar tegelijkertijd, omdat het vervolgens wel weer helemaal wordt losgelaten kan het wel weer terug... Verwilderden en is het in die zin ook natuur.

M: Mhm. Okay. Interessant, interessant. Okay, en dat nog een allerlaatste vraag: zijn er nog dingen die je kwijt wilt over de film of over de enquête, of dingen die je niet kon zeggen in de enquête, gedachtes die je had?

A: Uhm... Nou, er waren twee vragen, die vond ik heel erg op elkaar lijken, de een was "hoe verhoudt je jezelf tot natuur" en de andere was "hoe zie je jezelf in relatie tot natuur".

M: Ja. Ja.

A: Ik vond dat verschil niet heel... duidelijk.

M: Okay. Uh...

A: (lacht)

M: Ja, dat snap ik.

A: Zeg maar, ze lijken heel erg op elkaar.

M: Mhm.

A: Ik snap wel dat het wel een verschil is, maar...

M: Ja. Het ding daarbij is dus dat ik met die twee vragen - het lijken kleine verschillen en ik kan me voorstellen dat mensen het ook zo lezen - probeerde ik aan twee andere onderliggende dingen te raken, maar dan... Ik heb superlang met deze vragen gestruggled over hoe ik ze op moet schrijven.

A: Ja, snap ik.

M: Want ik wil natuurlijk wel aan een bepaald concreet iets raken, maar aan de andere kant wil ik niet zo duidelijk de vraag stellen dat mensen gaan antwoorden waarvan zij denken dat ik het wil horen, in plaats van wat ze daadwerkelijk denken.

A: Ja, je wilt niet sturen.

M: Nee precies, dus vandaar, ja...

A: (lacht)

M: Er zijn ook een aantal mensen die hebben gezegd van "oh, ja, dit lijkt wel heel erg.." - je was niet de enige, hoor, die dat opviel. Maar het is een beetje de keuze die ik dan heb moeten maken, van "ik kan ofwel deze vragen duidelijk maken, of ik laat ze vaag en dan lijken ze een beetje op elkaar"

A: Ja, nee, slim gedaan, ik dacht alleen -

M: Maar het is een valide opmerking, zeker. Nog andere -

A: Nog andere vragen?

M: Nee, dat was hem!

A: Cool. (Lacht)

Mia (DNW)

Enquête 1

1. Dieren, planten, bomen, water
2. De natuur wordt steeds minder 'natuurlijk' en krijgt ook een kleinere omvang
3. Geïntrigeerd, vrolijk, verdrietig
4. De meerderheid zorgt voor verwoesting van de natuur

5. Instincten van mensen zijn soms hetzelfde als bij dieren. Mensen zijn wel superieur aan dieren.
6. Ik kijk altijd om mij heen naar de kleine dingetjes. Vogels die lekker fluiten, kijken of ik konijntjes kan spotten als ik door een weiland fiets, paddenstoelen die op boomstammen verschijnen, bloemen die de grond uit komen. Ik waardeer de natuur.
7. Mijn verhouding met de natuur is beter dan de gemiddelde Nederlander heeft denk ik.

Enquête 2

1. Groen, water, planten, dieren, leven.
2. De omvang van de natuur wordt steeds minder.
3. Kalmte, vrolijk, verdriet.
4. De mensheid maakt de natuur steeds verder (onnodig) kapot.
5. Mensen zijn superieur aan dieren. Gedrag van mannetjesdieren is soms ook bij mannen aanwezig.
6. Ik heb veel waardering voor de natuur.
7. Ik geniet van de kleine dingen om mij heen in de natuur. Als ik bijvoorbeeld wat afval zie rondzwerven pak ik dat wel op en gooi ik het weg, maar ik protesteer/demonstreer niet met borden of iets voor het behouden van groen of regenwouden ofzo. Een petitie teken ik echter wel.
8. Ik wist wel dat we in Nederland mooie stukjes natuur hebben, maar zoveel in de Oostvaardersplassen had ik niet verwacht. De muziek vond ik wel een beetje afleidend want ik vond deze muziek er niet goed bij passen. Mooie close-ups van de omgeving en dieren.
9. Mooi. Het leven kan inderdaad niet zonder de dood en andersom. Het leven is enerverend
10. Hoe natuur hoort te zijn. Zo min mogelijk menselijke beïnvloeding op het gebied zodat de natuur z'n gang kan gaan.
11. Blijdschap dat dit gewoon in Nederland kan met zo veel dieren waarvan de getalen blijven oplopen. Verdrietig om te zien hoe sommige dieren aan hun eind kwamen, maar wel mooi hoe ze daardoor een nieuwe fase ingaan met deelnemen aan de natuur.
12. Ik wist dat er daar wilde paarden rondliepen, maar niet de naam van het ras of met hoeveel ze zijn. Dus ik heb er een goed beeld nu van gekregen.

13. De film heeft mijn beeld op vossen niet veranderd want ik wist al vrij veel over vossen.
14. Ik wist niet dat we zoveel edelherten hebben in de Oostvaardersplassen en heb er veel van geleerd.
15. IJsvogels zijn altijd heel mooi om naar te kijken als je het geluk hebt om er ooit eentje te spotten dus de close-ups waren heel tof.

Hannah (DNW)

Enquête 1

1. Groen, alles van stenen tot wolken en de dieren en planten ertussenin
2. Ik vind het prachtig.
3. Vrijheid, rust, geluk
4. Er is een sterke relatie. Wij staan niet los van de natuur, maar die relatie is enorm uit de klauwen gelopen waardoor wij de natuur helaas vernietigen
5. Hooguit een cognitief verschil
6. Zowel als onderdeel en als buitenstaander afhankelijk van het gebied
7. Goed

Enquête 2

1. Wildernis, dieren en planten. Een gebied waar mensen schaars zijn.
2. Ik vind de natuur prachtig. Het brengt rust, herbergt een gigantische hoeveelheid aan leven en geheimzinnigheid.
3. Blijdschap, rust, verwondering.
4. We zijn er onderdeel van uiteraard, maar toch zijn we er vervreemd van geraakt.
5. De levens gaan eigenlijk over dezelfde dingen. Overleven, eten, familie. De mens is cognitief sterk ontwikkeld, maar we kunnen veel dingen niet die andere dieren wel kunnen.
6. Onderdeel van de natuur, maar niet zozeer van de wilde natuur.
7. Als liefde voor de natuur.
8. Mooie film. Leuk om zo'n gebied uit Nederland te zien en ook dat er zo veel gebeurt waar je eigenlijk nooit echt bij stil staat.
9. Dat er wildernis is in Nederland en dat daar veel gebeurt.
10. Het klopt wel met mijn persoonlijke beeld van de natuur.
11. Ja, medelijden, blijdschap, genot, spanning.
12. Mijn beeld is beter geworden, ik ben meer over ze te weten gekomen.

13. Mijn beeld over vossen is niet veranderd, ik wist al het een en ander over vossen, en dit werd bevestigd in de film, wel vond ik het erg leuk om te zien!
14. Dat is wel wat veranderd omdat ik weinig over ze wist. Het zijn machtige beesten en ze hebben nog best een spannend leven.
15. Dat beeld is ook wel verbeterd. Ik weet nu meer over ze. Daarnaast vind ik het wel tof om te zien dat ze zo hard werken.

Thomas (WILD)

Enquête 1

1. Bij het woord natuur denk ik aan groen, buiten zijn, bossen, graslanden, en dieren
2. Voornamelijk positieve, waarbij ik voornamelijk de natuur erg belangrijk vind voor het leven van ons allen.
3. Blijdschap, rust, vakantie.
4. De mensheid heeft de natuur nodig om te kunnen overleven. Dit is gedeeltelijk in de vorm van recreatie (bossen, grasvelden, meertjes e.d.) en zulke ecosysteemdiensten, maar voornamelijk als voedselvoorziening en alles daar omheen. Tegelijkertijd heeft de mens een grote invloed op de natuur en hoe deze functioneert, case in point de boskap en global warming.
5. Ik schaar de mens onder de dieren en ben van mening dat er geen verschil bestaat tussen de twee termen. Er zijn binnen alle dieren natuurlijk wel verschillen, maar die bestaan ook tussen honden en dieren, oogdiertjes en dieren, en vlooien en dieren. Oftewel, de twee komen volledig met elkaar overeen.
6. Als onderdeel van de natuur. Natuur is iets groter dan de mensheid en wij leven zodoende in de natuur.
7. Ik vind dat ik zorg moet dragen voor de natuur om mij heen. Dit voornamelijk omdat de natuur mij zo veel verschaft, in de zin van recreatie, voedsel, en een schone omgeving.

Enquête 2

1. Ik denk aan plekken zoals bossen, parken, vennen, moerassen, meren, zeeën en oceanen en aan planten en dieren
2. De natuur is enorm belangrijk, mooi en is overal om ons heen aanwezig.
3. Positieve gevoelens, zoals blijdschap en vreugde, en het gevoel dat wij zorg moeten dragen voor de natuur.

4. We zijn een onderdeel van de natuur en hebben deze dan ook nodig, bijvoorbeeld voor voedsel en zuurstof, maar ook voor recreatie. Ook moeten wij zorg dragen om natuur in stand te houden, wanneer wij het bijvoorbeeld in parken hebben ingedeeld.
5. Ik zie de mens als een dier, waarbij wij met veel andere soorten verschillen in het feit dat wij cognitief verder ontwikkeld zijn. Verder komen vele gedragingen wel overeen met andere soorten, zoals het zorgen voor kinderen, het imponeren van partners, en het vechten om je plekje.
6. Als onderdeel van de natuur.
7. Als een innige verhouding. Ik geniet enorm van de natuur en probeer ook zoveel mogelijk bij te dragen aan de natuur.
8. Ik vond het een mooie film. De voice-over vond ik wat vervelend klinken, maar gelukkig waren de beelden overheersend. En om de natuur op deze manier weergegeven te zien, is prachtig.
9. Dat de 'ongerepte' natuur dichterbij is dan we denken en dat er heel veel moois te zien is in de buurt.
10. De film geeft ook weer hoe veel er te zien is in de natuur en hoe mooi het kan zijn
11. Blijdschap, medelijden, verdrietigheid, dankbaarheid, fascinatie.
12. Ik wist niet dat ze in zulke grote getalen bij elkaar leefden, maar voor de rest is mijn beeld niet per se veranderd. Het zijn bijzondere dieren die in hiërarchische groepen samenleven waarbij direct na de geboorte wordt gevochten voor een plekje binnen de groep.
13. Het bevestigde mijn beeld dat vossen heel erg schattig kunnen zijn, bijvoorbeeld als baby's, maar dat ze ook jagers blijven en zodoende best eng kunnen zijn.
14. Dat het zulke sterke en grote beesten zijn. De gevechten leken soms best heftig! En dat ze zo ontzettend veel herrie maken tijdens de bronsttijd.
15. Ik was even vergeten hoe mooi deze vogels zijn, en deze film heeft dat weer naar boven gehaald. Ze zijn zo prachtig blauw.

René (DNW)

Enquête 1

1. Ecosystemen, verbanden, voedselpiramide, natuurlijke selectie
2. Zeer ruim begrip, waar van alles onder wordt geschaard
3. Buiten zijn

4. Het is opgebruikt
5. Verschil is intelligentie. Mensheid is een fase. Zal verdwijnen.
6. Ik ben bewust wat er is en relativerend
7. Ik weet dat het slecht gaat, ik zie dit niet verbeteren, ik heb niet de energie omdat aan te pakken

Enquête 2

1. Voedselpiramide, eten en gegeten worden. Buiten
2. Is verloren komt niet goed. Hard en realistisch.
3. Battle of the fittest.
4. Mens heeft het vernietigd en dit komt niet meer goed.
5. Mensen hebben meer denkvermogen.
6. Ik ben geen wereldverbeteraar en wil dit ook niet zijn.
7. Ben graag buiten en heb er veel over nagedacht.
8. Goed en realistisch, misschien te mooi voorgesteld.
9. Natuur is realistisch.
10. Ik denk er ook zo over.
11. Niet bijzonder.
12. Geen ander beeld dan ik had.
13. Geen ander beeld.
14. Geen ander beeld.
15. Geen ander beeld.